

çîrok

M. ELÎ KUT

Mehkûm

www.kurdme.com

www.all-kurd.com

www.kurdefrin.com

www.nefel.com

info@nefel.com

NEFEL

Mehkûm

Mehkûm

M. ELÎ KUT

NEFEL
Stockholm
2002

www.nefel.com
info@nefel.com

M. Elî Kut: Mehkûm

Weşanxane: Nefel
Sandfjärdsgatan 10, 11 tr.
120 57 Årsta / Sweden

www.nefel.com
info@nefel.com

© M. Elî Kut û Nefel

Çapa dijîtal: 2002
ISBN: 91-89687-07-8

Çapa kevin: Welat 1994

Grafika pirtûkê: Arif Zêrevan
Wêneyê nivîskarî: Arif Zêrevan

Bêyî destûreka nivîskî ti kes nikare vê pirtûkê ji nû ve
bi ti awayî çap bike, kopî bike yan li ber wê zêde bike.

Çênabe ko ti kes fayla vê pirtûkê kopî bike
û di Internetê de bêxe malpera xwe.

Nêverok

Serûpê	7
Bavfile	12
Dilê dê	16
Mehkûm	19
Ez û heykel	28
Keçika piçûk	32
Ken	35
Xewneke şeva zivistanê	37
Reşbelek	42
Tabût	45
Terorîst	52
Teyrekî zêrîn	58
Tirşikçî	61
Dilop	67

Mîrê Emgîonê
mîrekî kurd
Li Vlachernê girtî
Pêşkêşî agirê te dike evê axaftinê:
Dûşîza ko kesek ne xwedî ye
dûşîza ko ne xwediyê tişteki ye,
Ruhê min ji min re goti bû
ko ez ê li hemberî wan serî hildim
Ger ko serê min evê gavê
Li ser darekî daçikandî li ber derî be jî
Fikra min li ba te ye
Dûşîza ji Agir û ne ji Tişteki

Gunanar Ekelöf

Dîwan li ser mîrê Emgîonê

Serûpê

Gemşo wexta di deriyê hewşê re derbasî hundur bû, pîreka wî, Nûrê ji mêj ve tifik amade kiri bû. Beroş, textik û kêra xwe jî li ber tifikê danî bû. Ji mêrê xwe re; »Qewet be ji te re!« got û telîs ji destê wî girt. Gemşo, tenê got; »Divê ez bi lez destlimêja xwe bigirim ko bigihim nimêja nîvro bikim.« Paşê jî rast çû hundurê odê.

Nûrê li keça xwe ya mezin qêrîya ko ji bavê xwe re misîn tijî av bike. Bi dû de jî bi kêf û zûzûka devê telîs vekir. Bi vekirina devê telîs re bîhna serûpê û hinekî jî ya hûr li hewşê tevî belav bû.

Bîhn ê çû be kûçikê malê Beşo jî, ko ji ser sergo bi lez hate hewşê, li ber Nûrê sekinî û teriya xwe livand.

Pisîka malê jî ji sibê de li axur, li mişkê ko ji nav lepên wê reviya bû digeriya, lê heta nuha jî hêj zeft ne kiri bû. Pir jî birçî bû bû. Gava wê jî bîhna serûpê kir; dev ji lêgerîna mişk berda, rast xwe li bîhnê girt û hat...

Lê bi hatina xwe pir poşman bû. Bi zora heft belan xwe ji nav lepên Beşo xelas kir. Bi şunde çû axur, dîsa li mişkê xwe geriya. Lê bi hatina xwe qismetê Beşo jî birî; Nûrê hêrs bû, kevirek li newqa Beşo da û ji hewşê berdayê.

Nûrê ser û lingên mîhê li ser argûn qenc kizirandin. Dûre jî li ser textik bi kêrê baş xeritandin; serê mîhê jî ji hev ali kir û gazî keça xwe kir ko avinê bîne ji bo serûpê bişon. Ev karê han di wexteke pir kurt, weke nîv saetê de xelas kir. Tenê kelandina wî ma bû...

Lê hêj hûr û roviyên mîhê li wir, ne paqijkirî bûn. Çendî wext diçû, di bin germiya rokê de bîhna wan pîs dibû. Nûrê hûr û roviyên mîhê xistin teşteke naylon, li pişt keça xwe kir û ew şande ser kaniyê da wan li wir bişo. Bi vî awayî jî ji bo şiveke din jî haziriyên pêşin hati bûn kirin.

Nûrê çû kîlerê, legana xwe ji kîsê bixul nêvî kir û vegeriya hewşê, li ser dikê rûnişt û dest pê kir gûmişk û hin tiştên din ko ji bixul ne dihatin hesibandin neqandin.

Heta wê çaxê herdu zarokên wan ên biçûk jî ji nav gund hati bûn malê. Herdu çûn li tenişt diya xwe rûniştin û alî wê kirin.

Gemşo wê rojê bêkêf xuya bû. Nûrê di bêkêfiya mêrê xwe derxisti bû, lê nizanî bû ji ber çî ye. Ji wexta ko hati bû bi kesekî re ne axîfî bû. Digel ko diya hênîk bû bû jî ew hêj di hundur de bû. Nûrê di dilê xwe de digot; »Hewaleke vî mêrikî heye!... lê ka çî?...«

Dunya bû bû êvar, wexta xwarina şîvê bû. Nûrê sifre amade kiri bû; girar tev xisti bû leganekê û goşt jî danî bû ser. Lê Gemşo hêj ji odê derneketi bû. Dûre Nûrê çû hundur ko gazî bikiyê da were şîvê bixwe.

Gemşo li hundirê odê, li ser tejikekî, serê wî li ser balgihekê ramedandî, difikirî. Nûrê; »Çî hewala te ye? Çima tu wusa bêkêf î? Xwedê neke, qey tu nexweş î?« pirsî. Gemşo, hinekî bi xeyd; »Na! Ez ne nexweşim; dev ji min berde!« got. Nûrê hinekî bi tirs; »Ez xwarina te binime vir?« got. Lê Gemşo; »Na! Dilê min nuha naçiyê; pariyekî ji min re hilîne.« got.

Nûrê bi şûn de vegeriya cem zarokan; lê çî bibîne! Herdu zarokên biçûk, bi kevçiyên xwarinê dikin ko serê hevdu bişkênin. Her yekî bi aliyekî zimanê mîhê girtîye û bi alî xwe de dikişkîşînin. Ew dibê; »Ziman para min e!« û yê din dibê; »Na, ya min!...« Eger ko diya wan ne goti bûya; »Ziman para bavê we ye!« dê şerekî mezin di navbêna herduyan de derketa. Lê wexta ko gotinên diya xwe bihîstin; dev ji hevdu berdan û dest bi kevaştina herdu lingên mîhê, ko para wan keti bû, kirin.

Gemşo heta ko dunya tarî bû di hundur de ma. Lê vî çilê havînê, germ û wexma hundir ne dihat debar kirin. Dûre rabû ser xwe û çû ser ban, li ser nivînan xwe dirêj kir.

Nûrê bi dû ko sifre da hev û zarok tev kirin xew ew jî hate li ser nivînan, li tenişt mêrê xwe rûnişt. Gemşo jî paldayî cixarek pêxisti bû, hêdî hêdî lê bi hilmên dirêj dikişand. Nûrê xwe ne girt û pirsî; »Ev îro bo çî tu wilo bêkêf î?« Gemşo zivirî ser pîreka xwe, awirek tê veda; »Ma ez dê çawan bi kêf bim, ma xelk dihêlin!« Nûrê; »Çî karê me ji xelkê xera bû ye?« Gemşo keserek veda û hinekî bi qehr; »Dê çawa çî karê me ji xelkê xera dibe? Çavên xelkê bi vê pariya nanê ko em dixwin bar nabel!« Nûrê; »Çî bûye? Qey te û hinekan rahiştiye heve?« Gemşo hilmêke dawîn li cixara xwe xist, qunka wê bi erdê ve perçiqand, paşê; »Ev segbavê Ehmedo; ev serê mehekê ye li dû çawîşê qereqolê digere ko qesabiya qereqolê ji min bistîne. Îro jî girûzak pakêtên "samson" di dest de hate cem çawîş û pistepista bû wî pê re diaxîfî.«

Wexta wusa got, madê Nûrê bi carekê guherî. Ev serê salekê bû rewşa wan ya aborî bi qesabiya ko mêrê wê ji qereqolê re dikir hinekî pak bû bû. Gemşo ê heftê rojekê biçuya ji leşkeran re pezek bigura û heqdestê vî karî

jî dê ser û hûrê pez bigirta.

Berê ji du mehan carekê goşt dixwarin an ne... Lê nuha li ser sifra wan her heftî goşt peyda dibû. Sifra wan bi karê qesabiyê hinekî dewlemend bû bû.

Li gund ji du cot erdê wan pê va tiştêkî wan yên din tune bû. Herdu cotên erd jî debaran wan ne dikir. Herweha serûpêyê ko mêrê wê dihanî, her ji du heftiyan carekê difrot gundiyên din û bi van peran jî kêmasiyên xwe wekî din dibuhurandîn. Bi kurtî, ji bo wan qesabiya qereqolê gelekî girîng bû. Ji dest derketina vî karî malxerabî bû. Li dunyayê hertişt dibû lê ev yeka ê neba!

Nûrê bi dengêkî nivxeniqî: »Tu çêl Ehmedê me yê Fatimê dikî?« Gemşo; »Na, na! Ev ji gundê Çavnebarê ye. Ne weke me feqîr e jî; zêdî du sed donim erdê wî jî heye.« Nûrê; »Weyla şeş top li malê keto!... Digel ko xwediyê evqas zevî ye, hêj çavên wî li hatina serûpêyekî pez e jî...« got û di dilê xwe de hezar nifir lê kirin.

Heta derengê şevê jî herdu li ser nivînan dirêjkirî, hişyar bûn. Dûre ji hejmartina stêrkan çavên Gemşo westiyan, bêhemdî xwe xilmaş bû û di xew re çû. Nûrê jî bi dû mêrê xwe de bi saetekê, ew jî bi zor di xew re çû.

Tiştên ko Nûrê di xewna xwe de dîtî pir tevlihev bûn: Gelek caran li cem zarokan û hinek caran xwe li cem mêrê xwe didît. Carekê jî li ser kaniyê wexta ko serûpê paqij dikir; kûçîkek bi dizî dihat, serê xwe dikire teştê, serê mîhê dikir nava diranên xwe û direvand. Nûrê wexta ko didît kûçîk serî direvîne, wê jî nemerdî ne dikir, dawa xwe dikir devê xwe û rast dida dû... Kûçîk ew li nava gund tevî digerland. Dûre wexta didît Nûrê jî dû venagere; berê xwe dida qelêç û direviya lê wê jî dida dû. Di xewna xwe de heta berbanga sibê Nûrê her li dû kûçîk bû. Sibehî wexta ji xew rabû bû, ew jî li xurtbûna xwe ya şeva din ecêbmayî ma bû!

Lê xewna ko Gemşo dît pir zelal bû; Gemşo wê rojê ji paleyê dihat. Gelekî birçî û westiyayî bû. Li veqerê, pîreka wî serûpêyê ko Gemşo doh anî bû malê, çêkiri bû. Nûrê sifrê li ber mêrê xwe amade dike. Gemşo tu kêmasî di sifrê de ne dîtî. Serê mîhê yê kelandî li ser legana miştgirar bû. Herdu ling û ziman jî li dora serî bûn; Nûrê pîvaz û nan jî ji bîr ne kiri bûn, ew jî danî bûn ser sifrê. Wexta ko Gemşo sifre wusan dît, av bi devê wî ket û bi lez destê xwe dirêjî serûpê kir. Lê destên wî çûn valahiyê. Sifre, fena ko yek ji ber bikişîne bi dûr diket. Gemşo, bi qûnkişkê bi dû sifrê de çû. Lê ew çiqasî ko diçû sifre hîn bêtir bi dûr diket. Gava ko serê xwe bi jor de kir, çî bibîne! Ehmedo ye yê ko sifre girtiye û ji ber direvîne.

Ehmedo tevî sifrê di derî re ji hundur derket. Gemşo jî da dû; lê li devê derî leşkerekî singuwa xwe dixist sînga wî û ew paşde didehfand. Gemşo bi piştê ve li erdê ket û ji xew çemd bû.

Wexta ko Gemşo hate ser hişê xwe dît ko ji ser nivînan gindirîye erdê. Gemşo rabû ser xwe eşheda xwe anî, wê çaxê fam kir ko pir birçî bûye. Rast çû merkeb hilda, xwarina ko pîreka wî jê re hilanî bû xwar.

Sibehî, Gemşo pîreka xwe şand dikana Çelo ko girûzak pakêtên “samson” bîne. Nûrê li mêrê xwe nerî û got; »Kuro! Girûzak pakêtên “samson” dinyake pere dike! Tûtina te heye tu çima wê nakişîni?« Gemşo serê xwe hejand; »Keçê tu dîn î! Ez ê çawan pakêtên “Samson” ji xwe re bikirim! Ma ez axe me, an jî milyonên min hene! Heftiya ko bê ez ê ji çawîşê qereqolê re bibim ka bê hinekî dilê wî xweş nakim, ji bo qesabiyê ji dest min dernexe.«

Berî ko Nûrê di deriyê hewşê re derkeve, Gemşo li pey qêrîya; »Ku Çelo bixwaze, di bedêla pakêtên wî de em ê serûpeyekî bidinê; tu wusa jê re bibê.« Nûrê; »Ez kefilê te ko wê qayîl bibe û ko em bixwazin, ew ê di ser de hinek pere jî bide me. Serûpeyek hêja ye du girûzên pakêtên “samson”.« got û çû.

Hefîkê şûnde, roja çarşembê bi berbanga sibê re Gemşo ji xew rabû. Limêja xwe kir û xwe girêda ko biçe qereqolê. Ev roja gurandina pez bû. Bi parîk nan û tasek av xurîniya xwe şikenand û girûza pakêtên xwe xiste bin çengê xwe û riya qereqolê girt.

Bi meşê ji gund heta qereqolê nîv saet digirt. Gemşo gavên xwe mezin kirin û lezand; diva bû dereng nemaya.

Gemşo zû gihişt qereqolê. Wexta di deriyê hewşê re derbas bû hundurê bexçê qereqolê dudilî bû. Nema dizanî bû ew ê pêşiyê biçe cem çawîş pakêtan bidiyê, an biçe karê xwe xelas bike û dûre here cem... Hêj wusan diramiya, ji nişka ve dengê ew di cihê wî de ricifand. Gemşo ev deng zû nas kir; wexta dikir pez serjê bike ev denga dibihîst. Ev barîniya mîheke ko ew ê serjê bibûya. Bi alî koza ko pez lê digurandin ve baz da; wexta ko gihişt nêzikî kozê di cihê xwe de mat ma! Çi bibîne! Leşkerekî mîh girêdaye û li ber sekinî ye. Ehmedo jî berdilka qesabiyê ko hêj bîhna xwêdana Gemşo jê ne çûye, li xwe kiriye û kêr di dest de bi mivredê tûj dike. Ehmedo dema ko Gemşo dît, beşîşî û bi alî mîha dikire maremar ve çû.

Dema ko Gemşo dît yek bi hêrs, bi ser de diqîre hate ser hişê xwe. Çawîş li ber rawestî ye û bi tirkî dibê: »Tu ker Bûye! Ev çar carin ko ez bang te dikim.« Gemşo, bêyî ko awirên xwe ji ser Ehmedo û mîhê

dagerîne, ji çawîş re got; »Min bibexşîne begê min! Min dengê we ne bi-hîst.« Çawîş girûza pakêtên «samson» di bin çengê Gemşo de dîtî bû. Çawîş; »Kuro! Bi xwedê tu merivekî merd î. Tu naxwazî di bin qenciya kesekî de bimînî.« û bêyî ko Gemşo pakêtan bidiyê wî bi xwe destê xwe dirêj kir, girûza pakêtan ji bin çengê wî derxist. Çawîş; »Te ev ji bo min anî ne, ne wisa?« Gemşo; »Belê, min ji we re anî...« Lê hêj gotina xwe xelas ne kiri bû, Ehmedo kêr da qirika mîhê. Destên Gemşo bêhemd çûn ser qirika wî; te digo qey Ehmedo ne qirika mîhê, ya wî dibire. Gemşo xwest ji çawîş re tişteki bibê lê çawîş ji wir bi dûr keti bû. Nema dizanî bû dê çi bike?

Hertişt vekirî bû; ji îro û pê ve Ehmedo qesabê qereqolê bû. Tiştê ko bi tenê hate bîrê, ev bû ko ji wê derê berî deqeyekê bi dûr bikeve û wusan jî kir.

Bi riya malê de Gemşo ne dixwest ko tişteki bifikire, lê deynê Çelo, yê pakêtên »samson« her li bîrê bû.

Bavfile

Eva demek bû ko pirika malê bêhal bû. Dilê wê yê ko heftê salan bêwestan lêxisti bû dida xuyakirin ko êdî westiyaye û vê vatiniyê nema dikane bimeşîne. Pirikê ji xelkê malê xwest ko cihê wê li ber pacê çêbikin. Mîna wan jî dizanî bû ko pirika ixtiyar rojên xwe yên dawîn dijî, ji ber vê jî hemû xwestinên wê bi cî dihanîn û cihê wê vê gavê li ber pacê, li oda jorîn çêkirin.

Dîsa li ser xwestina wê, oda jorîn ji qerebalixa zarokan û çûnûhatina mêvanan mehrûm hişti bûn. Di oda dengmirî de, pirîka ixtiyar tena serê xwe li gel raman û bîreweriyên jiyana xwe ya derbasî bû.

Ruhstêne ko leza wî hebû, li dorhêla malê diçû û dihat. Her ko derî vedibû çavek li hundur digerand, dinerî ka pirika ixtiyar amade ye ko ruhê xwe teslîm bike an...

Lê dema didît ko pirîka ixtiyar bi bîreweriyên jiyana buhurî ve meşgûl e, fersendek didayê, ne dixwest wê nerihet bike û dîsan bi paş de vedigeriya.

Dibên dema ko mirov diçe ser heqîya xwe, beriya ko ruhê xwe teslîm bike, hemû jiyana xwe bi bîr tîne. Jiyana meriv mîna şerîteke filîmê sînemayê di ber çavên meriv re derbas dibe.

Lê eva ji bo pirîka ixtiyar ewçend ne hêsan bû. Wê ê li filîmê kîjan jiyane bimeyizanda! Jiyana wê ya eslî jê dizî bûn. Heta dehsaliya xwe ew jiya bû. Ew deh sal li ocaxê bavê, li gel xweng û biran, ehl û dostan, bi germiya evîne û dostaniyê bihurandi bû. Hê jî dema ko difikirî, germiya evîniya wê jiyane li canê xwe hîs dikir. Dengê dê û bavê di guhên wê de olan dida: »Marya... keça min, xwe zû girêde, em ê biçine dêrê! Em dereng nemînin... nuha ayîne dest pê kiriye!« Wê gavê ê Marya kincên xwe ên xweşik li xwe bikirana û li gel dê û bav, xweng û birayên xwe, riya dêrê bigirtana. Dengê jama dêrê ji dûr ve dibihîstin, ev îşareta destpêkirina ayîne bû. Lê xem ne dikir, dereng jî bimana ew ê dîsan biçûna, li nav dost û merivên xwe, cihê xwe bigirtana, paşê jî guhdariya metrên bikirana.

Wê demê Marya zêde tiştêk ji gotinên metran fam ne dikir, lê dîsan jî beşdarbûna ayînê li xweşa wê diçû. Li wir hemû hevalên xwe didîtin. Dêr jî avahiyeke mezin û bilind bû. Hemû bi heykel û wêneyên pîrozwer xemilî bû. Li beramberî xelkê, li ser dikek hinekî bilind û fereh, xaçek kevirî û mezin bilind dibû û bi xaçê ve jî heykelê Mesîhê xaçkirî, dardekirî bû. Ji herdu dest û lingên wî yên ko bizmar tê de kuta bûn, xwîn diherikî, herweha ji kêlekek wî jî xwîn diherikî. Marya çîroka Mesîh dizanî bû, ji ber ko li malê jî dê û bavê wê eva kat dikirin: Mesîh lawê Xwedê bû; mîna mirovekî hati bû dunyayê. Wî xwesti bû, gotin û heqîya Xwedê pêşkêşî mirovan bike û bi vî babetî mirovan ji zilm û zordariyê azad bike. Lê mirovan jê bawer ne kiri bûn, helbet ne hemûyan. Yên ko jê bawer kiri bûn jî hebûn; donzdeh hewarî û wekî din jî hin mirovina baweriya xwe pê anî bûn. Lê yên mîna Herodos û Pontus Pîlatus pê bawerî ne anî bûn, evana jî mirovên bi qewet, paşe û general bûn. Li ser daxwaziya wan jî Mesîh ko lawê Xwedê bû, mehkeme bû bû û hati bû mehkûmkirin. Paşê jî ew li xaçê xisti bûn. Hecar bavê wê; »Erê!« digot. »Ew bû qurbanê gunehkariya mirovan, wî xwe kire qurban, ji bo ko Xwedê me efû bike!« Bavê wê jê re ;»Marya!« digot »Me navê diya Mesîh li te kiriye. Navekî pîrozwer e.« Lê nuha, mîna gelek tiştên din ev nav jî bû bû xewneke şevan. Ev şêst sal bû ko ev nav bi kar ne anî bû. Neviyên wê, pirika Emînê jê re digotin û wisa gazî dikirinê. Emîne jî navekî pîrozwer bû, lê eva ne ji bo mesîhiyan, ji bo misilmanan wisa bû.

Gerçî, navê Emîne ew ji mirinê xelas kiri bû, lê nuha dema ko difikirî, têdigihîşt ko bi vî navî re gelek tişt jî winda kiribûn.

Dibên “Zeman hemî birînan derman dike!” Lê eva ji bo pîrika Emînê derbas ne dibû. Di dawîya temenê xwe de, ji nû ve bû bû zarokek. Ew Marya ko şêst sal berê di hiş û dilê xwe de veşarti bû, serê xwe derdixist û dibişirî. Marya evîndar ko mîna çîçekek nûbişkuvî bû, girti bûn û hilqetandi bûn; ji dar û erda wê kiri bûn. Lê nuha ji nû ve dixwest bibişkuve, ji nû ve dixwest bibe Marya. Û vêca ew ê tu kesî rê li ber ne girta, ne axayên kurd yên zalim û ne jî leşgerên osmanîyan!

Bi bîreweriyên Maryayê re birînen şêst sal berê jî ji nû de vedi bûn. Eva birînen dijar bûn û di wexteke mîna şêst salan de derman ne dibûn, ji bîr ne dibûn. Hê jî dema ko ew rojên fermana mezin bi bîr dihanîn, dicirifî, ecêbmayî bû û hiş û aqil ne dida mekruhî û barbariya mirovan! Mirovên ko cîranê wan bûn, ewên ko di bajarekî de, li kolanekê bi salan li gel hev jiya bûn û ji hev re digotin; »Krîvo!« û »Krîvê!«; di rojên fermanê

de gelek ji wan bû bûn mîna gurên devbixwîn û êrîş dibirin ser wan, ew dikuştin û talan dikirin. Belê ev ne karê mirovan bû, ev ne karê aqilan bû...

Lê birîna giran, êşa ji hemûyan mezintir, windakirina dê û bav, xweng û birayan bû.

Di wexta fermana mezin de bû: Rojekê dîsan famîlya wan hemû li gel dost û merivên xwe, li dêrê civiya bûn. Metran wazên xwe kiri bûn. Di nav wazên metrên de tenê gotinek dihate bîra wê. Eva ji Incîlê bû, Mesîh goti bû; »Ji dijminên xwe hez bike!« Paşê jî koma zarokan dest bi kilamên dîni kiri bû, distiran. Marya jî gelek caran beşdarî vê komê dibû. Lê nuha tu kilam bi bîr ne dihanîn, ji xwe ji wê rojê û vir de qet tu kilam ne goti bûn.

Hê koma zarokan kilama xwe didomand, dema dengê şawşawekê nêzîkayî li dêrê dikir. Zarokan dev ji kilamê berda bûn, hemû mirovên di hundurê dêrê de, mîna ko dîzanî bûn ew ê çî biqewume, komî ser hev dibûn. Çend ixtiyaran li hemberî heykelê Mesîh îşareta xaçê derdixistin û due dikirin. Metran ji cihê xwe radibû, ber bi deriyê dêrê diçû û ji yên hundur tika dikir ko bédeng bin. Lê ji nişka ve deriyê dêrê bi şingeding vedibû û komek leşker û zîlamên kumsor, bi çek û rextan pêçayî, êrîşî hundur dikirin.

Metranê ko li ber derî, li ser kabokan ji wan tika dikir, derba pêşin xwari bû! Paşê jî dest bi yên din kiri bûn; bi sunguyan û guleyan!... Mîna gurên birçî bûn, kerîyekî pez bê xwedî û bê şivan dîti bûn! Dawî ne dihat, ne diqediya, ta ko deng ji hemûyan bilîya bû. Diya Maryayê ew hemêz kiri bû, xwe avêti bû ser, ew ji sunguyan parazti bû. Marya, bêdeng û behîti bû. Xwesti bû biqîre lê nikanî bû. Dîmena li ber çavan ew lal kiri bû, matmayî bû!

Di nav cendekên mirovan re li jor, li xaça bilind ya kevirî meyizand. Ji dest, ling û kêleka Mesîh xwîn diherikî; lawê Xwedê ji nû ve li xaçê xisti bûn!

Piştî demekê kalemêrek hati bû hundurê dêrê û bi xemgînî weşeta hundur keşif dikir. Hinekî şûnde jî Marya qidûmşikestî û matmayî li paş xaça kevirî didît. Bi dilovanî destê xwe dirêjî wê dikir. Marya bi şik û dudilî destê xwe didayê. Kalemêr jê pirsî bû; »Navê te çi ye?« Wê bi cirifin; »Maa... Marya!« goti bû. Kalemêr hinekî fikirî bû û; »Baş e, Marya, guh bide min!« goti bû. »Ji nuha û pê ve, navê te Emîne ye! Viya ji bîr meke, kî ji te bipirse tu ê wisa bersivê bide!« Paşê jî ew biri bû mala xwe.

Li mala kalemêr, ji pîrejina wî pê ve keseke din tune bû.

Ji wê rojê û vir de, Marya bû bû keça kal û pîra misilman û navê wê Emîne bû.

Emînê weke keçek misilman, ders û edeba misilmaniyê girti bû û di hivdehsaliya xwe de jî ghişti bû mérékî misilman, pê re zewucî bû. Ji vê zewacê jî Xwedê sê law û du keç dabûnê. Emînê jiyaneke bê bela û bê nexweşî bihurandi bû û ghişti bû temenekî giramgîr, mîna heftê salî. Lê çendî ko ji kesekî re behs ne kiri bû û xwesti bû ji bîr jî bike, dîsan bîreweriyên jiyana Marya ew berneda bûn. Nuha di rojên xwe ên dawîn de ji ji nû ve bû bû Marya!

Lawê wê, yê mezin mîna ko ne dixwest diya xwe ya ixtiyar, di saetên dawîn de tenê bihêle, loma jî her serî gavekê dihat, li ber serê wê rûdinişt û pê re mijûl dibû. Carekê jî dema jê pirsî bû ko tu xwestinên wê hene, wê gavê diya wî çavên xwe ên giranbûyî heta nêvî vekiri bûn û bi şik li lawê xwe meyizî bû. Lê dîsan jî bi hêviyekê, ji lawê xwe tika kiri bû û goti bû; »Min bigire bibe dêrê! Ez dixwazim li dêrê metranekî bibînim!« Wê gavê lawê wê bostekê ji erdê bilind bû bû! Û nemimkuniya vê daxwaziyê xwesti bû ji diya xwe re kat bike.

Paşê jî ji xelkê malê re goti bû ko; »Diya me xurufîye!...« Bi dû de jî, xelkê malê biryar dabûn da biçin melayekî bînin ko li ser çend fatîhe û yasînan bixwîne!

Lê Maryayê fam kiri bû ko tişteki nemimkun ji lawê xwe xwesti bû û herweha ne dixwest ko guhdarî li tu fatîhe û yasînan bike. Ji ber vê jî ruhstênê ko li ber derî ecele dikir, vexwandi bû hundur û ruhê xwe teslîm kiri bû.

Dema mele ghişti bû ser, êdî dilê Maryayê rawesti bû, nema lêdixist. Mela êdî hewce nedî ko tu yasînan li ser bixwîne, tenê fatîheyek xwendi bû û bi paş de vegeriya bû.

Dema mela çû bû, lawê wê xwesti bû laşê diya xwe rast bike. Gava destê wê yê girtî ji ser sînga wê bilind kiri bû, bi ecêbmayî, çavên wî bi xaçeke piçûk û zêrîn keti bû ko dibiriqî, rahişti bû xaçê, nêzîkî çavên xwe kiri bû, bi behîtmayî nivisa li ser xwendi bû;»MARYA«

Dilê dê

Li quncikekî odê rûnişti bû û teşîya xwe dirist. Lê hiş û bala wê li ser aliyê din yê odê bû. Li wir, li ber têna agirê sobê, li bin lembeya gazê, ko hundurê odê nivronî dikir, rûniştibûn. »Bexê« wê, belê wê hercar lawê xwe wisan bi nav dikir, jê re »Bexê min!« digot. Bi bavê xwe re sohbet dikir.

Ev serê çend mehan bû ko ne hati bû malê. Li bajêr xwendekar bû, lê her meh ew ê carekê bihata gund û bavê xwe zîyaret bikira, tişt û xwarin bi xwe re bibira û dîsan vegeriya bajêr. Lê her sê mehên dawîn qet ne hati bû û kesekî jî salox jê hilneda bûn. Ji bajêr jî saloxên naxoş ghişti bûn gund. Goti bûn; »Xwendekar û polîsan li hev dane!« Neba ko »Bexê« wê jî di nav wan de ba? Wê jî zor dabû bavê da biçê bajêr »Bexê« wê bibîne li hal û rewşa wî bipirse.

Beriya heftiyekê bû; hêj bav wisan di haziriya çûyîna bajêr de bû dema ko »ewana« hatibûn. Eva elameteke ne baş bû. Bi cemseyekê hati bûn, bi qasî sîh kesî bûn û hemî jî bi çek û rextan pêçayî. Dora xaniyê wan girti bûn û qul bi qul li hundur geriya bûn. Paşê jî bav girti bûn çend buks û şeqam pê va kiri bûn rebeno bêhal li erdê dirêj bû bû. Paşê jî bi berstika wî girti bûn û jê pirsî bûn; »Lawê xwe derxîne! Em dizanin ko tu wî vedişêrî û eger tu ne kal ba me ê tu li şûna lawê te bibira!« goti bûn û hezar gotin û çêren nexweş jî jê re kiri bûn.

Wê xwe gihandi bû serokê cendirman û jê re; »Efendî, ji bo çi hûn li lawê min digerin? Ma çi kiriye? Lawê min xortekî gelekî delal û dilbirehm e. Eger hûn wî binasin ê kêfa we gelekî jê re bê!« gotibû. Lê serokên cendirman dehfek dabûyê û bi hêrs, bi tirkî axifî bû. Wê tenê gotina ko »Lawê te terorîst e!« fam kiri bû. Lê ji vê gotinê jî mana »Terorîst« nizanî bû. Ew jî çi bû? Lawê wê hêj xwendekar bû û tu dibistanên bilind ne qedandi bûn. Lê ji vê bêja »terorîst« wisan xuya dikir ko cendirme pir aciz bûn.

Paşê ji bavê pirsî bû; »Terorîst çi ye?« Wî jî; »Yên ko li hember dewletê radibin û berberiyê bi polîsan re dikin« goti bû.

»Ji bo çi?« pirsî bû. »Lawê me ê çima bi polîsan re berberiyê bike? Ji bo

çi ew û dewleta Elî Osman ê têkevin pêxîla hev?» Lê bavê jî baş nizanî bû. Gerçî vê sala dawîn hin guhertinên li ba »Bêrxê« xwe dîtî bûn. Gelekî behsa feqîrî û Kurdistanîyê dikir. Dayê digot; »Wê wextek bê... ê welatek ava bibe û hemû kes ê weke hev bin. Neheqî ê rabe!« Wê jî gotî bû; »Bêrxê min, tu behsa dema ko Mêhdî ê rabe dikî. Eva di quranê de jî heye. Wê gavê ê gur û mih bi hev re biçêrin!« »Bêrxê« wê; »Na, dayê ez ne behsa Mêhdî dikim. Vî welatî em ê bi xwe ava bikin. Gelek welatên wisan jî li dunyayê hene.« gotî bû.

Îşev hati bû malê, ew jî bi dizî hati bû. Dema ko çû bû dewaran êm bike, ew dîtî bû. Li heşşê li ber sêncê bû; »Dayê, dayê...« gotî bû. Dengê »Bêrxê« xwe zû nas kiri bû. »Bêrxê min tu î... li ber vê sermeya zivistanê tu çawan disekinî? Tu ê nexweş bikevî dilê diya xwe!« gotî bû û ew himêz kiri bû û anî bû hundur.

Bav jî behîti ma bû dema ko ew dîtî bû. Lê tiştê li xwe çê ne kiri bû. Dilê bavan qewî ye, ne mîna yê dê tenik e. Mîna ko tiştê »Bêrxê« wê kiri bû ne ecibandi be; »Te dît bê te em xistin çi pirikê! Dijminaya dewletê ji me re zêde bû!« gotî bû. Paşê jî çû bû, çifte û rextê xwe derxisti bû, li ber pacê rûniştî bû û; »Ji sed bavê xwe bê minet in, bila werin!« gotî bû.

Teşîya xwe dirist, lê bala wê li ser »berxikê« wê bû. »Çi zeif bû bû... diya te bi qurbana te be lawo!«

Ew jî çi bû? Bavê şîret lê dikirin û behsa deverna dikirin. »Binxetê, ba hevalên xwe...« »Bêrxê« wê ê bi kû de biçuwa, bi kû de biterqîya...

Teşîya xwe berda û hat li ba »berxê« xwe rûnişt. »Lawo tu ê bi kû de biçî. Li malê bimîne, diya te ê herşev nobedariyê li te bike. Ka em binerin ê Xwedê çawan bike.«

Lê di gotin û cidîyeta »berxê« xwe derdixist ko ew ê biterqîya. Û ne cihekî nêzîk jî; ê sînor jî derbas bikirana. Xerîbî zehmet bû, derdê xurbetê giran bû. Ji xwe li ser talûkên bi rê de ne dixwest ko bifikire. Bi rê de cendirme, mayîn hebûn û viya jî xof dixiste dilê wê ew ditirsand.

Bavê rahiştî bû çifte û rextê xwe û derketi bû, li dor xênî digeriya, harisî dikir. Beriya ko derkeve jî; »Lawê min tu ji xwe re rakeve, ez bavê te me, ez nahêlim çivîkek jî nêzî mala me bibe. Berê sibehî jî ez ê te ji xewê rakim« gotî bû.

Herdu li hundur bêhnekê wisan bêdeng man. Tenê vizîniya bayekî xurt dihat û di terkên ber pacê û qelşên di dîwêr re êrîşî hundur dikir. Dema wisan bi heyranî û evînî li lawê xwe temaşe dikir, bêhemd gilorişkên wê hati bûn xwarê. Lawê wê; »Dayê megrî, tiştê tune, tişt

nabe, ez ê vegerim!» got.

»Li diya xwe negire, lawo. Dilê hemû diyan bi ser lawan ve ye. Kî dizane bê bi çi keşkûliyê heta meriv lawekî mezin dike, bi firê dixê û paşê jî...« got. Di vir de xwest ko rewşê jê re kat bike, lê wê; »Na, lawo ez dizanim, fam dikim. Min bi çavên xwe ewana dîtî. Agir ji devên wan dibariya, fena kûçikên har bûn. Na lawo xwe neke destê wan, bêbav in!» got.

Di vê navbênê de bav ji keti bû hundur; »Vê sermayê, çivîk jî li der nikanin rawestin!» got û hat dîsan li ber pacê cihê xwe girt.

Hinekî şûnde diya wî çû bû odeya mêvanan, cihê »berxê« xwe edilandî bû; »Beroxê min, nivînên te min danîne, rabe ji xwe re hinekî rakeve.« got.

Piştî ko »berxê« wê çû oda din û raket, herdu bi tenê ma bûn. Bav li ber pacê bû û awirên xwe ji ser riya tirmpêlan ko dizivirî gund qut ne dikir. Ew jî li quncikekî odê rûnişti bû û lihêfek heta nêvî kişandi bû ser lingên xwe. Li hundur bédengiyêke mirî hakim bû. Bi hev re ne dipeyvîn, lê di serê herduyan de jî eynî tişt derbas dibû.

Ew ê ji lawê xwe yê bi tenê cuda bibana. Lawê ko kî dizane bê bi çi keşkûliyê mezin kiri bûn û dabûn xwendinê. Ji bo wan ji viya zehmetir tiştê nikanî bû bi serê wan de bihata. Ji hêvî û sitûna mala xwe dibûn. Diya wî xwe bi xwe tinaz dikir û digot; »Xwedê mala sebeban xira bike!...«

Mehkûm

Rabû ser xwe, rûnişt, bi zendika xwe çavê xwe paqij kir. Ji bêrika xwe heste derxist, vexist û li saetê nerî; 3 nîşan dida. Hêj zû bû, ji avaçûna rojê re gelek vext diva. Xwe bi xwe: »Çar pênc saetên din, di vir de ez ê çawan debar bikim?» got. Rastî jî wusan bû! Ne dihat debar kirin. Her ko wext derbas dibû jî, bîhna hundurê şikeftê genî dibû.

Wê rojê dengên ko nêzi şikeftê bihîsti bûn ew mecbûr kiri bû ko pêwistiye xwe ên însanî jî di hundur de bike. Viya jî bîhnek tûj zêdetir genî li hundurê şikeftê belav dikir. Herçendî mîna pisinga ew bi axa hundur û keviran veşarti bû jî, dîsan ji xwe re rêyek didît û bîhna xwe ya tûj genî digihand qulên pozê wî.

Vê bîhnê êşek dijwar xisti bû serê wî, ew dewixandi bû, gêj kiri bû û her xewa wî dihanî. Mîna ko eva ne bes be, ramanên dijwar jî ji hêla xwe de, li pey hev êrişî serî dikirin û nerehetî didanê. Lê ji neçarî ew diva bû li benda tarîtiyê bima. Nikanî bû dev ji şikefta xwe berda, ew şikefta ko keleh û sitara wî bû! Nikanî bû xwe şanî rokê bikira, xwe nikanî bû bisi-parta wê stêrka mezin ko qisûr û kêmasiyên tu kesî venedîşart. Ji xwe ji vê hêlê de jî gotin jê re tune bû! Gelek caran wî xwe bi xwe digot: »Jiyana min bi qisûr û gunehan ve tijî bûye; lê ev guneh û qisûr hemî min li şexsê xwe bi xwe kiriye û eva bi salan min domandiye; ez li hemberî xwe gunehkar im!« û paşê jî dilê xwe bi xwe dişewutand û gazî dikir: »Ax! Xwedayê tarîtiyê, Gurê Manco tu li kû î! De were min merivê neçar, bi tenê, bigire bibe... tenê tu dikanî di nav baskên xwe ên tarî de min nependî bikî... tenê tu dikanî min ji gelac, fitne û çavsoran veşerî!« digot.

Serê xwe dîsan danî ser »balgihê« û xewê jî pêre mîna perdeyeke tenik xwe bi ser de girt. Hêj wusan deqeyek ne qediya bû; ji nişka ve rabû, rûnişt. Rahîşt meterê xwe yê avê, devê wî vekir û jê av vexwar. Te digo qey bi vî babetî ê xewê ji ser çavên xwe birevîne. Lê xewê her zorî didayê; ew bû bû mîna dapîra wî ko di zarotiya wî de, di wan şevên dirêj ên zivistanan de dihat her şev li ber serê wî rûdinişt, jê re çîrok digotin ta ko di xew re diçû. Lê çîrokên ko nuha bi bîr dihanîn û di serê wî de vêdiketin,

mîna yên dapîra wî bi xweşî û serfirazî ne diqediyên. Evana bîreweriyên jiyana wî ya dijwar bûn, çîrokên bextreşî û tenêtiya wî bûn, bîreweriyên xwîn û xwêdanê bûn!

Xwe ramidand ser tenîştî xwe ya rastê, bi enîşka xwe palda ser balgihê û destê xwe ji serê xwe re kire sitûn. Piştîre çavên xwe li tarîtiya hundurê şikeftê gerand. Di nîqteyêke tarî de awirên wî bê mane kom bûn û wusan ma. Hinekî şûnde jî êdî nema dizanî bû ko hişyar e, an di xew de ye.

Lê hişê wî bi bûyerên jiyana buhurî ve tijî bû. Dema ko hişyar bû ev bûyer wekû bîreweriyên dijwar bi bîr dihanîn û dema ko radiket jî evana dibûn xewnên naxoş...

Merivê bi derd û tenê hergav bi xwe re di muhakemê de ye; ji ber ko ew piştî demekê fam dike ko nikane jiyana xwe ya buhurî bi tevayî ji bîr bike. Tenê tiştek di destê wî de dimîne ko car bi car li derbasîya xwe vegere û bi vî babetî qencî û gunehên xwe şirove bike. Ji ber vê jî dema ko bûyerên derbasbûyî bi bîr dihanîn, êdî zor li hişê xwe ne dikir ko wan ji bîr bike. Xwe bi herka bîreweriyên ve berdida û bi xeyalatên kesên wan re careke din mijûl dibû û ew bîrewerî ji nû ve dijiyan. Nuha jî hişê wî bi bûyereke wusan meşgûl bû:

Dawiya payizê bû, rojêke ewrîn bi ba û baran bû dema ko hevalek hati bû ew ji mal girti bû û dibir edreseke nenas. Tenê jê re goti bû; »Hevalê berpirsiyar dixwaze te bibînî!« Wî gelekî nav û dengê »Hevalê berpirsiyar« bihîsti bû. Digel ko ew ne dîtî bû jî, mîna ko ew nas dikir xeyaleta wî li ber çavên wî bû. Hevalê berpirsiyar wusa bê sedem bangî tu kesî ne dikir, bêguman eva karekî girîng e! Ji demeke dirêj ve jî ew li hêviya vatiniyêke girîng bû. Viya ê him qîmet û rûmeta wî di nav hevalan de bilind bikira û him jî mecalên kar û xebata ji bo dawê zêde bikira. Ji ber ko wî gelekî bawerîya xwe bi vê dozê anî bû û bi her babetî dixwest ko ev doz bi pêşkeve.

Li kolanek ko ji deng û gumeguma bajêr hinekî dûr bû, di deriyekî re ketin hundurê hewşêke fereh. Di hewşê re derbasî hundurê salonekê bûn, ji wir jî jinikek kin û bi cilên navmalî bergirtiyan wan bû û deriyê odeyekê nîşanî wan da.

Ode bi şeweyekî basît û kurdî raxistî bû. Hevalê berpirsiyar li ser doşêkek sînger, li quncikekî odê rûniştî û pala xwe dabû balgihêkê pirtûkek di dest de vekiri bû û dixwend. Dema ko derî vebû bi hêdîka serê xwe rakiri bû û bi beşîşin li wan nerî bû. Paşê jî pirtûk ji dest xwe danî bû û bi giramî ji cihê xwe rabû bû û xêrhatin li wan kiri bû. Ew li hêlekê

û yê pê re jî li hêleke din ya hevalê berpirsiyar rûniştibûn.

Hevalê berpirsiyar pêşin li halê wan pirsî bû û paşê jî bi şeweyekî kurt agahdarî di derheqê dozê de dabû wan, goti bû ko: »Doza me ya pîrozwer heroj gêş dibe û gihiştîye xwegihîneke nû. Dijminê me yê xedar ji bo ko vê dozê bifetisîne bi her babetî êrişan tîne ser me û em jî divê ji bo vê yekê amade bin. Bivê nevê, divê em şerê xwe bi şeweyekî çekdarî jî bidomînin. Beriya hertiştî jî divê em çaş û xayînên nav xwe ceza bikin!«

Wî û yê din bi her babetî rastiya li paş gotinên hevalê berpirsiyar dişikirandin. Paşê jî li ser pirsê hevalê berpirsiyar wî di derbarê navçeyê de hin agahdarî da.

Piştî vê agahdariyê hersê bêhnikekê bédeng ma bûn. Paşê hevalê berpirsiyar berê xwe dabû wî û bi beşîşîn jê re; »Dozê biryar girtiye ko tu ê li vî navçeyî bibî berpirsiyar û koordînatore me!« goti bû. Hevalê berpirsiyar di çend saniyan de ev gotin goti bûn, lê ji bo wî çend deqe girti bûn ta ko fam bike. Xwest ko bersivêkê bide lê nizanî bû ê çi bibêje, tenê soromoro bû û di cihê xwe de xwe livand. Lewra qîmet û rûmeta ko dozê didayê, piştî vê fam dikir û bi viya re gelekî kêfxweş û serfiraz bû. Lê dû re fam kir ko divê çend gotina bibêje û; »Ku dozê ez laqî vê vatiniyê dîtîme, tu gotineke min jê re tune. Eva ji bo min serfirazyieke mezin e û heta ko ji min bê ez ê laqî vê vatiniyê bim.« got.

Di wê navbênê re jinika malê li derî xisti bû û bi tepsînek ko sê îstikên çayê li ser, keti bû hundurê odê. Wexta ko dest bi vexwarina çaya xwe kiri bûn, hevalê berpirsiyar nameyek derxisti bû û hêdî hêdî çavê xwe lê digrand, paşê berê xwe dabû wî û; »Eva jî biryareke din ya dozê ye û divê di hundurê mehekê de bê halkirin û dozê xwestiye ko tu bi xwe viya organîze bikî« got. Bi dû de jî name dirêjî wî kir ko lê binêre. Wî name girt û çavê xwe lê gerand, dema ko çend rêzên pêşin xwendin heyecanekê bi laşê wî girt lê hewl da ko vê heyecana xwe veşêre û her ko rêzek dixwend serê xwe mîna erê dilivand. Li dawiya namê jî îmzeyên hevalên ko hebûn zêde bala wî kişand:

»Li ser navê dozê;

Heval !!

Heval ??

Heval **«

Paşê dîsan name şûnde da hevalê berpirsiyar û wî jî li ser tepsîna çayê agir berda nameyê. Piştî ko name şewutî û bû arî, hevalê berpirsiyar dest bi axaftinê kir û; »Hûn vî çaşî nas dikin û ji xwe rûniştevanê bajarê we ye,

êdî tu wekû berpirsiyarê navçeyê hevalekî maqûl peyda dikî û vê vatiniyê didiyê» got. Bi dû gotina xwe de jî destê xwe kire bin doşeka singer, ji bo vê vatiniya pîrozwer, demançeyek derxist û da wî. Wî rahişt demançê û di destê xwe de qulupande vî alî û wî alî; malê belçikî bû û lûleyeke wê î dirêj hebû.

Hevalê berpirsiyar êdî karê xwe qedandi bû, berî ko wî bi rê bike; »Ez îro ji vir diçim cihekî din; dibe ko heta demekê ez neyem vir lê ev hevala ê li gel te di kontaxê de be. Bi riya wî tu dikanî bi me re têkiliyê deynî.« got û xatir ji hevedin xwestin û ew bi rê bû çû.

Di riya malê de hişê wî her bi vî »Hevalê maqûl!« ve meşgûl bû. Di hişê xwe de lîsteyeke heval û dostên dozê ên navçe çêkir û xwest ko vî »Hevalê maqûl« hilibijêre û biçe vê demançeyê bidiyê û jê re bibê; »Aha, keko! Rahije vê demançê û ji kerema xwe re biçe vî merivê xayîn bikuje!« Lê, fam kir ko wusan ji nav meselê dernakeve û dev ji lîsteyê berda; lê biryar girt ko hemû hevalan sibehî li cihekî bicivîne.

Rojtira din, ber bi êvarê her serê çend deqeyan deriyê mala wî lê diket û hevaleyê an du heval derbasî hundurê odê dibûn. Hevalê dawîn li dor saet heftan keti bû hundur û civînê dest pê kiri bû.

Ji xwe hemû hevalên dozê ew berê jî wekû berpirsiyarê navçe dizanîn û bi wî çavî lê dinêrîn. Di vir de guhertina ko bû bû, ev bû ko ev vatiniya wî êdî fermî bû bû.

Wî civîn vekir û di derheqê dozê de agahdariyek kurt da hevalan, paşê jî; »Doz bi pêş ketiye:« got. »Ev yeka ji hemû hevalan fedekariyên nû dixwaze. Divê heval ji vatiniyên nû re jî amade bin!« Lê ev gotinên dawîn helbet bi qesteke din ve goti bûn, lewra dema fam kir ko bi vî babetî vê vatiniya nû ê nikari be bi hevalan bide fam kirin axaftina xwe birî. Çû pirtûkek ji dolaba xwe derxist û da hevaleyê ko bixwîne û yên din jî lê guhdarî bikin. Eva ne cara yekem bû ko wusan dikirin; her serê çend rojan ê li malekê biciviyana û bi hev re pirtûkên li ser ilmê Marksîzmê bixwendina. Ev pirtûka jî yek wusan bû; ya diroka partîya Bolşewîk bû. Ji ber hevalên berpirsiyar herdem digotin ko; »Ji bo em bikari bin şoreşekê li welatê xwe darxîn pêşin dive em di derbarê şoreşên welatên din de agahdar bin.«

Ew li quncikekî odê rûniştî bû û mîna hemû hevalan li diroka partîya Bolşewîk guhdarî dikir. Lê di heqîqetê de helbet ne wusan bû, serê wî bi tiştêkî din ve mijûl bû û yek bi yek hevalên li odeyê rûniştî di ber çavan re derbas dikir.

Xwe bi xwe: »Misto, Reşo û Nûro ji xwe zarok in û ji vatiniyeke wusan re nabin. Silo, Miheme û Şikrî jî nû têkilî danîne ew jî nabin. Şêrgo ê jî berê biçê ji diya xwe bipirse û Heznî jî zêde mirovperwer e evan jî nabin!« Fam kir ko tu kes ji nav hevalan ji bo vê vatiniya pîrozwer ne amade ye. Çend dostên ko derî vê civatê bûn jî ji binî de ji bo karekî wusan ne maqûl bûn. Viya hinekî dilê wî şikenand û fikrên naxoş kirin serê wî. Lê heta ko civat rûniştî bû tişteke li xwe dernexist û dilşikestiya xwe bi hevalan neda xuyakirin.

Dema ko civat belav bû xwe gelekî bêhal û neçar hîs dikir; çû li ser nivînan xwe dirêj kir û xwest ko ji vê kabûsa ha hişyar bibe. Lê eva ne tu xewn û kabûs bû, lewra rastiyeke bû û wî bi kar, tewr û baweriyê xwe gihandi bû vê rastiye. Ji dîroka xwe ne bêxeber bû, dizanî bû ko di riya dozê de mirov ê werine kuştin. Helbet fikra ko ê rojekê ew bi xwe bi tişteke wusan ve beramberî hev bibe ne kiri bû. Lê çî dibû, di vê riyê de meriv guh li daxwazên şexsî ne dikir. Menfaetên raya giştî, ên xelk û welêt di ser her tiştî re bûn û wî bi xwe jî digot; »Eva divê wusan be«. Dizanî bû ko wekû ferdekî bi tenê xwe nikanî bû di ser dozê re bigirta, doz ji her kesî û her tiştî mezintir bû. Xwe bi xwe; »Piştî ko wusa ye, meriv ji bo dozê dikane bibe hemû tişt, ko pêwîst be heta qatil jî!« digot. Bi dû ko raman û argumentên wusa hinekî xwe bi xwe minaqeşe kirin, dijitiyên di serê wî de kêmbû bûn û di xew re çû bû.

Sibehî dema ko ji xewê rabû bû, zû taştiya xwe kiri bû, xwe girê dabû û derketi bû der; ji xelkê dost û nas bi babetekî ko tê dernexin, agahdarî di derheqê vî merivê xayîn de sitandi bû. Piştî heftiyekê jî êdî dizanî bû li kû rûdine ji xwe kar nedikir, diçe kîjan qehweyan, li kû digere û danûsî-tandinên wî bi kê re hene, hemû tiştên di derheqê wî de ko jê re pêwîst bûn hîn bû bû. Bi dû vê de jî, heroj demançeya wî di berde, li kolanên bajêr, li dû vî merivê xayîn digeriya ko li xewleciyekî keysê lê bîne û wî binerd bike, bikuje.

Lê, mîna ko pêşiyên me gotine, »Gotin û kirin nabe yek« û viya di vir de rastiya xwe bi hemû babetî beyan dikir. Lewra her ko fersend dikete destê wî nêzikayî lê dikir ko dawiya vê vatiniya pîrozwer bîne, ew têdigihişt ko kuştina mirovekî çendî zehmet e. Ew mirov çî dibe bila bibe, ger xayîn be û kuştin jî heq kiri be dîsan ji bo wî ewçend ne hêsan bû ko nikilê demançê bikişîne û li hemberî xwe vî mirovî di nava xwîné de bibîne. Ji bo vê hin tiştin zêdetir jê re diva bûn û eva li ba xwe wekû kêmasî didîtin. Ji ber ko wî baweriya xwe bi vê dozê anî bû û ev doz bêyî

kuştin ne dibû, ev jî dizanî bû; lê ev şik û dudiliya ko li ba wî çê dibû gelo ji bo çî bû, aqil ne didayê!

Rojekê, dîsan bêyî ko tiştêk kiri be vejeriya bû malê, li paş derî kaxizek dîtî bû, li ser kaxizê; »Were wê edresa ko me cara dawîn hevdu dîtî bû. Heval M!...« nivîsî bû. Eva ji sîxurê dozê pêve ne tu kesekî din bû. Bêyî ko derbasî hundur bibe dîsan derî li dû xwe girti bû û rast rîya wê edresê girti bû.

Dîsan li wê odeya kevn yê sîxur bi serê xwe rûniştî dîtî bû, xêrhatin li hev kirin û paşê li teniştê wî rûnişt. Heval M. dest bi axaftinê kiri bû; »Gelek silavên hevalên dozê li we hene, ez doh ji ba wan hatim. Hevalê berpirsiyar bi karên din ve meşgûl bû an ne ew jî dihat« got. Paşê jî pirsî; »Ka, ew kara tu deng jê derneket, heval meraq dikin. Ger pêwîstiya we bi alîkariyekê hebe heval amade ne. Heta xwestin ko hevalê vî karî bike jî ew bişînin!« got. Lê wî; »Na!« got. »Pêwîstiya me bi tu tiştî nîne, ev kara di wexteke nêzîk de ê bibe, tenê silav û giramiyên me pêşkêşî hevalan bike!« Lê hinekî şûnde mane neda van gotinên xwe yên dawîn. Cara din jî dema ko ev vatinê qebûl kiri bû dîsan wusan kiri bû û paşê fikirî bû ko ji bo çî ev kara girti bû ser milê xwe. Xwe bi xwe; »Ev cara pêşin e ko doz karekî wusa dide ber min ko ez ji viya re jî bibêmin na, wê gavê karê min li cem wan çî dimîne?...« got. Lewra wî baweriya xwe bi dozê dihanî û di viya de tu şik jê re çenedibû, xwediyê vê biryarê jî doz bû, wî ê tenê nikilê demançeyê bikişanda û ji viya re jî tu hunereke zêde ne diva.

Wexta ko ji heval M. xatir xwesti bû û derketi bû der dunya tarî bû bû, ji dêlva rîya malê, rîyeke din girt û hêdî hêdî meşiya. Hinekî şûnde gihiştî bû kolaneke dirêj, bédeng û nîvtarî. Çend roj û şevên berê di vê kolanê re gelekî çû bû û hati bû û vir ji bo karekî wusan cihekî bêhempa didît. Ji ber ko gorîyê wî jî hercar di vê kolanê re derbas dibû, diçû mal. Hêj wusa dimeşiya û ji nişka ve deng li paş xwe bihîstin. Wî, çî dibe û çî nabe digot û bi şevê dema ko li vê kolanê digeriya, ne dixwest ko kesek wî bibîne û nas bike; ji ber vê jî hinekî lezand, li qucikê dîwarekî bilind, li ber konteynekê xwe veşart.

Du zilam bi hev re dipeyivîn û hêdî hêdî ber bi wî dihatin. Qederê bîst metreyan jê dûr dîrekekî ceryanê hebû, yek ji wan çend lambeyên ko li kolanê vêdîketin jî bi vî dîreki ve bû. Dema ko herdu zilam gihiştin ber şewqa lembê, wî li wan temaşe kir û xwest wan li ber şewqê bitesilîne. Ji nişka ve mîna ko yek sîtlek ava sar bi ser de bike ji cihê xwe çemd bû. Ji ber ko yek ji zilaman, bi qama xwe ya kin, serê xwe yê girover, enîya

vekirî, porê paşde şehkirî û bi berçavk ji goriyê wî pêve ne tu kesekî din bû. Çendî ko nêzik jî dibûn, dengê wî jî nas dikir; mîna yê serxweşan qalind bû. »Na lo! ho ho ho... te çawan ew... ho ho...« digot. Ji xwe bi xwe re; »Nuha û ne careke din!... ji vî cî û vê wextê baştir fersendeke din nakeve destê min!« got û destê xwe avêt qebza demança siwarkirî û li hêviya wan ma.

Herdu zilam bêyî ko hayê wan ji bayê felekê hebe axaftina xwe dido- mandin û rast ber bi wî dihatin, ji xwe riyeke din ko tê re biçin jî tune bû, ê her di tenîştê re derbas bibûna.

Wusa di wê rewşê de fikirî ko ew ê çend derba berdiyê û li kîjan aliyê laşê wî... »Ji bo serê wî derbek bes e! Lê tarî ye, dibe ko ez derba pêşin birevînim. Lê, ko ya dudiyar jî min revand... na, ez ê berdim sînga wî... dudiyar, na sisiyan... deng... yê pê re... nuha û ne careke din!«

Herdu zilam, bêyî ko hayê wan ji bayê felekê hebe, sohbeta xwe dido- mand û hêdî hêdî di kolana nîvtarî de ji ber çavên wî bi dûr ketin, wun- da bûn. Ew di cihê xwe de matmayî rawesti bû û destê wî yê rastê hêj li ser demançê bû. Ji ber xwe demançe ne kişandi bû û nikarî bû bikişanda; ji ber ko demança nîvkîlo mîna pêncsed kîloyan giran bû bû û mîna ko yekî ji paş wî ve ew hişk bi herdu destan girti bû, ji cihê xwe nikanî bû bilivîya û digel ko ew dûr keti bûn jî hêj kabokên wî diricifin.

Hinekî şûnde riya malê girti bû û dimeşiya, lê li ber xwe keti bû, hêrs bû bû û ji xwe şerm dikir. Xwe bi xwe; »Heyvanê cegerê bi min re tun- eye, ez merivekî bizdonek im!« digot. Di rê de difikirî ko sibê biçê ba hevalên dozê, demançê bide wan û bibê; »Ez merivekî bizdo me, bi kêrî tiştêkî nayê û ne layîqî we me!« û bi vî babetî destê xwe ji hemû karê dozê bikişîne.

Dema ko ghiştî bû malê ev fikra li cem xurtir bû bû û biryar da ko sibê bi rastî jî biçê wusa bike. Piştî vê biryarê mîna ko barekî giran ji ser milê wî rabû be xwe rehet hîs dikir. Wexta ko xwe li ser nivînan dirêj kir ko rakeve jî tu fikrên naxoş û kabûsan ew nerehet ne dikir. Pêre pêre mîna zarokekî zû di xew re çû bû.

Sibehî dereng ji xewê rabû bû, taştîya xwe kiribû û ber bi nîvro ve rahiştî bû demançê kiri bû ber xwe û ji mal derketi bû ko biçê biryara xwe ya şeva din bi cî bîne. Tu şik û dudiliya ko biryara xwe paşde bigire, li ba wî çê ne bû bû.

Ji dêlva ko kolan û kolan mîna hercar biçê wê edresê, vê carê riya sûkê girt û çû. Li nava sûkê, li xaçerêyekê dema xwest ko derbasî aliyê din bibe

mirovékî ko xwe li qapûtê xwe pêçaye û dixwaze xwe ji barana ko nû dest pê kiriye biparêze bala wî kişand, dema ko pêrgî wî bû, dît ko goriyê wî yê şeva din e. Xwe bi xwe, bi beşîşîn; »Dua bike, şensê te heye ko tu şeva din ji nav lepê min xelas bûy!» got. Bi dû de jî di ser milê xwe re hinekî lê nerî. Yê din li kêleka xaçerêyê derbasî hundurê dikanekê bû bû.

Xaçerê derbas kiri bû û çend gavan şunde diket kolanekê, lê derbasî kolanê ne bû û paşde vegeriya. Xaçerê paşde derbas kir û ew jî derbasî hundurê wê dikanê bû. Dikan ne fereh lê dirêj bû, ji xeyn goriyê wî yê şeva din du mişteriyên din li dikanê bûn. Jinek û mêrek li ber kîsekî fasûliyan rawesti bûn û jînekê destê xwe xisti bû nav kîs û mîna ko dixwest bala mêrê xwe bikişîne, bibê; »Ev ne baş in!« Lê bala mêrik li jor li ser refkê, li tiştêkî din bû. Goriyê wî jî rahişti bû çaydanekî û bi xwediyê dikanê re bazar dikir; »Na lo... bi Xwedê eva li ba hecî Umer arzantir e!« digot. Lê wî bi dû ko hinekî çavên xwe li tiştên hundurê dikanê gerand û di bin çavan re hinekî jî li goriyê xwe yê şeva din meyizand, xwest ko derkeve. Hêj ne gihişti bû ber derî, yê dikandar li dû qêriya; »Pismam, ma tiştêk ji were pêwîst bû?...« got. Ew li dû xwe vegeriya û; »Na, sipas!« got. Lê di wê gavê de awirên wî û yê goriyê wî bû bûn yek. Û ji nişka ve destê wî çû bû ser demançê, ji ber xwe derxisti bû berê wê dabû wî, gaveke din jî ber bi wî avêt û sê derb li pey hev di singa wî de berdan. Tu deng ji yê gorî derneketi bû, çaydan ji dest keti bû û çend saniye şunde jî bêruh li erdê, li ber lingên wî dirêj bû bû. Tenê yê dikandar behîtmayî; »Na...na!« diqêriya.

Ji cihê xwe çemd bû, mîna ko li derveyî şikeftê dengîna dibihîst. Di viya de jî ne şaş bû, yekî; »Na, na... were vira ew kete hundurê vê kuna ha!« digot. Paşê jî çend dengên din lê zêde dibûn û nêzik dibûn. Xwe bi xwe; »Çi kete hundurê vê kuna han! Li vê derê ji şikefta min pêve tu kun tunene« got û paşê jî çavên xwe li tarîtiya hundur gerand. Li quncikekî dema du çavên beloq ko dibiriqîn dît, wê gavê rahişt çeka xwe û berê wê da wî alî. Lê dûre fam kir ko nikane di hundur de wê biteqîne, dengê ko jê derketa ê guhên wî ker bikira. Wusa çek di dest de xwe nêzikî mehlûqat kir ko fam bike bê çi teba ye. Ji lebt û dengê wî têderxist ko roviyek e. Rovî xwe di quncik de asê kiri bû û rabû bû ser herdu lingên dawîn û bi lepên pêşin jî xwe diparast. Her ko wî nêzikayî lê dikir irîniya rovî zêde dibû û ji êrişê re xwe amade dikir.

Dengên li derveyî şikeftê fesaltir dibûn wusa xuya dikir ko sê nêçîrvan bûn û tajiyeke wan jî hebû, ji ber di nav dengên mirovan re kazekazek jî

dihat. Hinekî şûnde yekî ji wan; »Em tajî berdin...« got. Lê yekî din; »Na, wê rovî tajî birîndar bike!« got. Yê sêyemîn; »Em agirekî di kunê de bikin, wê gavê ê rovî derkeve!« got. Dema ko ev gotin bihîstin xwe nêzîkî rovî kir û; »Aha, eva xirab e birakê rovî. Divê yek ji me derkeve der an ne em ê herdu jî ji dûyê di vir de bifetisin!« got. Paşê jî bi lûla tivinga xwe xwest rovî daf bide. Lê rovî mîna ko dixwest bibê; »Vira ne cihê şer e!« irîniyek ji xwe anî û bi lez çû alîyê din î şikeftê, lê heta ko jê hatibû xwe dûrî qula ko derdiket der digirt; ew alî fereh dihişt mîna ko jê re bibê; »Kerem bik! Çima ne tu?«

Çend caran wusa wî û rovî di hundurê şikeftê de hevdu birin û anîn lê yekî zora yê din ne bir! Çi rovî bû, bi hemû tewrên xwe dida famkirin ko qet dilê wî û derketina der tune ye! Dema ko wî dengê şikandina daran bihîst fam kir ko wexta wî hindik maye. Dev ji rovî berda tiştên xwe berhev kirin, ber bi cihê derketinê çû û di qulê re bi zikişkê derket der.

Tajî û nêçîrvanên ko li hêviya rovî bûn, dema dîtî ko ji dêlva rovî ve zilamek bi rext û tvingê pêçayî ji kunê derket der, behetmayî man, qêrîn bi wan ket û ji wir revîyan.

Dunya esra dereng bû, germiya tîrêjên rokê kê mîna bû bûn û rok li ber aveçûyînê bû. Ji cihê xwe ko hinekî kaş bû, xwe ber bi newalê ve berda, berê xwe da çiyayekî bi dar û devî, li aliyê din î newalê û lezand.

Dema ko gihişt binê newalê, dengê bihist. Yekî ji nêçîrvanan bi dengê bilind ji hevalê xwe re digot; »Ew ne rovî bû, Mehkûm bû!...« Gotina Mehkûm li newalê olan dida, car bi car dibû: »Mehkûm, mehkûm« mîna ko ne dixwest vî dengî bibihîse herdu destên xwe danîn ser guhên xwe û di nav devîyan de ji ber çavan winda bû.

Ez û heykel

Em li ber heykelekî civiya bûn. Heykel, li qiraxa golê, li ser erwazekî bû. Em deh kes bûn; pênc keç, ji bilî heykel em pênc kes jî mêr bûn. Wusa dixuya ko heyîna heykel, ji min pê va bala kesekî din ne kişandi bû. Belkî jî ji ber ko ez bi tenê biyaniyê wê derê bûm, loma...

Ne dihate famkirin bê heykel temsîliya çi dikir. Tu nivîs li ser hîmê wî ne dixuya. Dibû ko heykelê qehremanekî bû... Lê tu diruvê qehremaniyê jî pê ne diket! Şipya bû, lingên wî yên ji hev ji bo gavavêtinê amade bûn. Gopalê di dest de ko bilind kiri bû, ji daristana hemberî me pêve tu devê nîşan ne dida. Birhên wî mîna hejikên ser sêncê bel bûn. Bêvila wî ya mezin dîmena dev û ruwê wî yê nelihev bêtir xera dikir. Qama wî ne kin û ne jî dirêj bû. Lê dîsa jî hîmê wî yê ji mermer dida xuyakirin ko di wexta xwe de bi qedir û qîmet bûye.

Me sifra xwe li tenîştê heykel danî bû. Lewra ji wê derê, me bi hêsanî dikarî bû li golê û şînahiya daristanê temaşê bikira. Bi rastî cihekî ewqas xweş bû ko meriv dikarî bû li wir rûniştê û di rojekê de çend şîir jî binivîsiya.

Min piştê xwe dabû hîmê heykel. Pêşiyê min got qey bi gopalê di destê xwe de gefta li min dike, ez jê tirsîya bûm. Lê dûre min xwe bi xwe; »Ma meriv qet ji heykelekî jî ditirse!« got û pala xwe da hîmê wî.

Ro di aso de hêdî hêdî diçû ava, şûna xwe bédil ji tava hîvê re dihişt. Li jor ezmanekî bêewr, ji stêrkan xemilî û li xwarê jî xweşikbûna xwezayek ko bi bêjan ne dihat teswîrkirin...

Me him ji fêkiyê ser sifrê ditamand û him jî şeraba xwe hêdî hêdî vedixwar. Gerçî nizanim çima, lê min hinekî bi pît vedixwar!

Dawiyê yekî ji me şekirek dişkand! Dest pê dikir ji mijarên romantîk ddipeyivî. Behsa hewayê kir; di wê bêhnîkê de te digot qey ji bo ko axaftina wî romantîktir bike, di ser me re pêlik bayê hênîk derbas bû. Wî axaftina xwe berdewam dikir, bi rengê gelekî xwezayî gotina xwe ji ser hewayê guherand ser cemedê. Lerzekê ji sermayê bi me teva digirt! Wî piyaloka xwe hildida, gulpek ji şeraba xwe vedixwar, me jî pê re... Wî ax-

aftina xwe bi katkirina çîroka H.C.Andersen ya bi navê »Xatûna Cemedê« didomand. Digot ko; »Yê sêrdar neynikek efsûnî çêkiri bû. Yê ko di vê neynikê de li xwe dinerî... li dunyayê hertişt xerab didît. Dûre yê sêrdar xwest vê neynikê derxîne ezmên ko melek jî di wê de li xwe binêrin. Lê neynik li ezmên hûr hûrî dibû û weke xweliyê dibariya xwarê. Ew kesên ko piçek ji xweliya vê neynikê keti bû çavên wan, dest pê dikirin hertişt çewt û xerab didîtin.«

Dûre jî got ko kêfa wî mêrî gelekî ji vê çîrokê re tê. Dema ko weha got, min gotina wî birî û digel ko qet pêwîst ne dikir, dîsa jî min got; »Kêfa min zêdetirîn ji çîroka Keçîka Kibrîtfiroş re tê.« Lê pêre pêre jî ez bi gotina xwe poşman bûm.

Serî tev fitilîn ser min, çavan teva li min nerî, komek guh xwe miç kiri bûn û mîna ko bibên; »De bêje, vêca em li te guhdarî bikin!« Lê mixabin, tişteki min î ko ez ji wan re bibêm tune bû. Ne zimanê min têrê dikir û ne jî dilê min qîm dikir. Min ji herkesî bêtir dixwest ko ez guhdarî bikim. Dema ko wan jî evaya fam kirin, dest pê kirin cot cot bi hev re axifin. Yek bi yek ji hev re navên çîrokên ko jê hez dikirin gotin. Wusa peyv dirêj dibû, ji mijarekî derbasî ser yekî din dibûn.

Mîna heykel, heyîna min î li wir jî zêde ne di bala kesekî de bû. Pêşiyê li gor dilê min bû, kêfa min ji vê re dihat. Mîna nêrevanekî tenê bi çavên xwe min civat dadiwerivand û di serê xwe de analîza şexsiyetên wan dikir. Lê dûre ez ji vê vatiniyê aciz bûm û min xwest xwe bidim xuyakirin. Xwestinek ko bi hinekan re mijûl bibim li cem min çêbû ko êdî min nikarî bû rê li ber bigirta. Cara dawîn dema min bi awirên xwe civat dawerivand; li aliyê xwe yê çepê min keçek keşif kir. Du gavan dûrî min xwe serî xwe bû. Yên din tev bû bûn zo. Ango yek nêr û yek mê...

Li wê derê ez, keçik û heykel mabûn. Li gor ko heykel bêgiyan, ji kevir bû; ez û keçikê pişka hev diketin. Gava ko ez wusa fikirîm, tu sedem ji bo ko neçim pê re nepeyivim min ne dît. Ji xwe dema ko wê jî carekê duduyan di bin çavan re li min meyizand, êdî ji bo axaftinê ez amade bûm!

Bêyî ko bizani bim ez ê çî jê re bibêm min hilda xwe ko herim cem. Lê bi hildana min re, ji nişka va pîhnek wusa bi pît li piştta min ket.. Dunya li dora min zîvirî, kabokên min zîz bûn, min nema ber xwe dît, di cihê xwe de ez kumişîm û bêhemdî xwe ez qêriyam!

Hemî fitilîn ser min û bi devekî gotin; »Çi bû?« Dema min serê xwe zîvirand, li paş xwe min ji heykel pêve tu kes ne dît; »Heykel pîhnek li

min da!« min got. Hemî bi min kenyan, teva; »Henekên te çiqas xweşin, lo!« gotin.

Bi rastî li paş min ji heykel pêve tu kes tune bû. Dema min lê nerî bû ez têgihiştî bûm ko lingên wî jî ne li cihê berê bûn. Gopalê ko di dest de jî bilindtir bû bû. Çavên wî yên kevirîn bi awirên dijwar li min dinerîn. Weke ko bibê; »Eger tu xwe hinekî din nêzîkî wê bikî, ez ê vî gopalî li serê te bidim!«

Yên din zo zo rabûn li nava daristanê belav bûn. Li wê derê keçik, ez û li paş min jî heykel mabû. Ji tirsê heykel bêyî ko ji cihê xwe bilivim ez rûniştî bûm û difikirîm bê ez ê xwe çawan ji nav lepê vî heykelê çavnebar xelas bikim! Keçik jî li cihê xwe rûniştî, goşîk tirî di dest de, jê dixwar; serê gavê jî li min dinerî û dibişirî.

Teqnekî weha me li hev meyizand, dûre min biryar da ko rabim biçim balê. Min piyaloka şerabê ya dawîn bi ser xwe de kir, hemû hêza xwe civand û hinekî bi hêrs ez rabûm ser xwe. Lê bi rabûna min re pîhnek ji ya berê bi deh caran hêztir li pişta min ket. Ez bi deverû ketim, li erdê dirêj bûm. Hişê min ne çû bû, lê janekê wusa dijwar bi canê min tevî girti bû ko êdî min nikarî bû xwe bilivanda. Te digot qey qorika min bi derbekê re felişî bû. Weke ko bîhna min bi carekê çikiya be, deng û his ji min dernediket.

Wusa dixuya ko keçikê tişteke fam ne kiri bû. Ji dêlva ko were alîkariya min bike, tiqetiqa wê bû bi halê min dikeniya. Evaya jî ji derba heykel bêtir bi min zor dihat.

Nizanim bê li erdê ez çiqasî dirêjkirî ma bûm. Dema ko ez bi ser xwe ve hatim, yên din ji nava daristanê vedigeriyan. Tiştê ko bi serê min de hati bû min ji wan re kat ne kir, ji xwe ew ê kesekî ji min bawer nekira. Herweha keçikê jî behsa tişteke ne kir. Lê gava ko çavên wê bi min diket ew her dibişirî.

Şev dereng keti bû, êdî wexta çûyîna malê bû. Me firaxên xwe berhev kirin û em bi rê ketin. Dema em ghiştin bajêr, me ji hevdu xatir xwest û em belav bûn. Herkesî riya mala xwe girt, lê ez bi şûnde vegeyriyam cem heykel.

Min çend fitil li dorê avêtin û min hezar çêr jê re kirin. Wî qet di xwe dernedixist, mîna hemû heykelan ji cihê xwe ne diliviya, bédeng û bêhis bû. Di dilê xwe de min got; »Keçik ne li vir e, loma!« Lê min devjê berne-da; ez çûm ser hîmê wî, min xwe dayê da wî bixim erdê. Qeweta min têrê ne kir, min bi herdu destan bi gopalê wî ve xwe daliqand ko bişikênim lê,

ew jî ne şikest. Dûre min dît ko bi vî babetî ez ê nikari bim xisarekê bidimê, ez daketim, çûm ji perava golê min ber sînga xwe tijî kevir kir û hatim li ber veketim. Lê wê jî xêr ne kir! Kevirên ko min davêtinê dîsa jê dipengizîn, dihatin li binguhê min diketin. Mîna fam kir ko ji wî zêdetir ez ê xwe birîndar bikim. Şev jî dereng bû bû êdî. Ji neçarî min kevir avêtin erdê û pîs pîs reya malê girt...

Berî ko ez ji cem bi dûr kevim min jê re; »Tu qet nefikire ko ez ê wusa dev ji te berdim! Ez nuha diçim lê bizani be ko ez ê sibê dîsan vegerim. Ez dev ji te bernadim ta ko te ji ser hîmê te bigindirînim...« got.

Keçika piçûk

Wê sibê ew zû ji xewê rabû bû; dizanî bû ko diya wê nexweş e û ji nav nivînan nikane derkeve. Ev serê çend rojan bû ko nexweş bû, şevtira din jî nexweşiyê lê kêr kiri bû, ev jî ji dengê nalînên wê fam kiri bû.

Sibehî, wexta keçika piçûk ji xewê rabû bû xwe ji bo hemû karên malê amade didît. Û bi rastî jî wisan bû. Ew gelek caran li gel diya xwe û pîrekên din bû dema ko wan kar dikirin. Wêya him alîkariya wan dikir û him jî li wan dinihêrî bê çawan kar dikirin. Ji ber vê jî gelek ji van karan ji nuha de ji ber kiri bûn; wek êmkirina heywanan, malajtina hundurê malê, pêxistina sobê û çêkirina şorba nîskan jî yek ji wan karan bû ko ev çend car bû xwe lê ceribandi bû û hema hema ew jî êdî bêqusûr dikir.

Her sê karên pêşin digel ko ji bo keçikek heşt salî ewçend ne hêsan bûn jî dîsa bêqisûr û di wexta xwe de kiri bûn.

Di vê navbênê de diya wê, mîna ko ne dixwest keçika wê ya piçûk zêde xwe biwestîne, xwesti bû ji nav nivînan derkeve. Lê ew hêj di nav nivînan de rûnişti bû û pêre pêre, ber çavên wê tarî bû bû, serê wê gêj bû bû û dîsan bi paş de keti bû.

Keçika piçûk xwe zû bi diya xwe va gihandi bû; »Dayê! Ranebe ser xwe, tu nexweş î. Ji xwe karekî ez zêde bikim ne maye. Tenê ez ê biçim ser kaniyê avinê bînim û şorbeyekê çêkim.« goti bû. Diya wê bi destê keçika xwe ya piçûk girti bû, bi heyranî û evînî lê nerî bû; »Delala min!... ko ne ji te ba halê min ê çi ba?« goti bû. Paşê jî destê xwe di ser porê wê yê ko hinekî bû bû gijik, re biri bû û »Eva sê roj in ko min porê te şeh ne kirîye!« goti bû. Lê keçika piçûk mîna ko bibê; »Xem nake!« bi diya xwe re bişirî bû, paşê jî şerbikê xwe li ser milê xwe kiri bû û rast riya kaniyê girti bû.

Destpêka sibatê bû, lê dunya hêj sar bû; ewrekî tarî, ripûreş xwe bi ser gund de girti bû. Ji hewşan mareamra kahr û berxan dihat; li hewşekê ko berxek an jî kahrek bimariya, kahr û berxên li hewşên din jî dest pê dikirin dimariyan. Te digot qey bi vî babetî bersiva hevdu didan, li hevdu dipirsîn. Carina borîniya mangeyan û dewarên din jî tevî vî dengî dibû. Dengê hemûyan pevne bi meriv orkesreyek ko awazên cuda cuda jê

dertên bi bîr dihanî.

Mala wan li çepê gund, li cihêkî kêmxañê bû; ji ber vê jî keçika piçûk bi riya kaniyê de pêrgî kesekî ne bû. Tenê qijalekê ko xwe li ser sêncekê danî bû; »Qij, qij!« qêriya û hat xwe li ser rê, li pêşiya wê danî. Keçika piçûk rahişt sixurekî û avêtê; »Bifire! Here bi riya xwe de, qijalka pîs!... tu çi dixwazi!« got. Lê qijalek firiya û çû çend gavan jê wir de xwe danî. Wêya dîsan rahişt sixurekî, avêtê, lê dema dît ko fêde nake, êdî hew guh da qijalekê.

Dema keçika piçûk ghiştê ser kaniyê, dît ko kanî zuwa ye, tu av ji lûla kaniyê ne diherikî. Kêlîkekê wisan mîna ko nizani be çi bike, şerbikê wê li ser milê wê bû û li hawîrdora xwe nerî. Di wê navbênê de qijalek hati bû xwe li ser koşeyeke dîwarê kaniyê danîbû û dîsan dikire qijeqij. Dema awirên keçika piçûk bi qijalekê ket, di serê wê de fikrek pêket.

Keçika piçûk ji ba kanîyê bi dût ket, lê ne riya malê, riyêke din girt. Wê biryar dabû ko ew ê bi şerbikê zuwa venegeriya malê. Wê dil hebû ko serê vê sibê ji diya xwe ya şêrîn re şorbeyekê çêbike, diya ko nexweş keti bû û nikanî bû rabe ser xwe.

Carina ko bi diya xwe re dihate ser kaniyê û dema ko didîtin kanî zuwa ye, wê gavê ev rê digirtin. Ji ber ko ev riya diçû ser sarincekê li aliyê din yê gund. Li wê sarincê ava baranê kom dibû û dema ko kanî ne diherikî, gundiyan ji vê sarincê av dihanîn. Nuha keçika piçûk jî riya vê sarincê girti bû.

Bi vê riyê de jî pêrgî kesekî ne bû, bi tenê ew û qijalek bûn, ji ber ko qijalekê hêj bela xwe jê venekiri bû. Her serî gavê dihat xwe li ser rê li pêşiya wê datanî. Carekê keçika piçûk ewqasî nêzîkî qijalekê bû ko xwest pîhnekê lê xe, lê qijalek firiya bû.

Sarinc ji ava baranê tijî bû bû; keçika piçûk dizanî bû ko gelekî kwîr e û viya hinekî xof xiste dilê wê. Lê wê dizanî bû ew ê çawan bike; mîna diya xwe hêdî çû ser neqebê û paşê jî hêdî şerbikê xwe xist nav avê. Bayê di şerbik de bi buqebuq jê derdiket û şûna xwe ji avê re dihişt. Keçika piçûk bi destekî bi kevirê neqebê girti bû û bi destê din jî şerbikê xwe yê ko tijî av dibû. Hêj wisan di vê rewşê de bû û ji nişka ve awirên wê çûn ser tiştêkî û viya bala wê kişand.

Li aliyê wê yê çepê çîçekeke hêşîn di ber kevirêkî neqebê re serê xwe derxisti bû û mizgîniya biharê dida. Lê viya di serê keçika piçûk de bîreweriyek vexisti bû.

Digel ko wê gavê hêj pênc salî bû jî ev bîrewerî weke îro bi bîr dihanî.

Wê çaxê bavê wê hêj dijiya. Gerçî nuha bavê wê li ezmanan bû; pêşiyê ew li wir bû bû mêvanê kal û pîra wê û paşê jî ew ê xaniyek ji xwe re ava bikira û li hêviya diya wê bima. Dema wê pîrsa bavê xwe dikir diya wê jê re wisan kat dikir. Lê di vî warî de pîrsên wê gelek bûn û bi pîrsên xwe serê diya xwe herdem gêj dikir. Diya wê gelek ji pîrsên wê dibersivand, lê ji bo hinekan jî tiştê ne digot. Carekê jî dema ko pîrsek kiri bû diya wê hêrs bû bû. Wê pîrsî bû; »Çima bavo paşde venagere, ma qey ji me hez nake?« goti bû. Lê dûre diya wê jê re kat kiri bû; ko dema meriv çû ezmanan, ji wir êdî meriv nema dikane bi paş de vegere. Lê helbet wê ê jî rojekê bavo li ezmanan bidîta. Lê ne nuha ji bo wê gelek wext diva.

Keçika piçûk hêdî destê xwe yê çepê avêt çîçekê û ew ji ber kevîr jêkir û paşê jî serê xwe bi jor de kir. Li wir, li ezmên, li cihê ko bavê wê xaniyek ava kiri bû û li hêviya diya wê dima; xeyaleta bavê wê li ber çavên wê vêket. Weke wê roja biharê, dema ko ji çolê vegeriya bû malê, baqek çîçekên rengareng di dest de bûn û dibîşirî. Wê gavê wê goti bû qey bavo ev çîçekana jê re anîne û gelekî kêfxweş bû bû. Lê bavo çîçek dirêjî diya wê kiri bûn; bi viya pîr kêfa diya wê hati bû û bavê wê maç kiri bû. Lê ew hêrs bû bû û ta êvarî jî ji bavo xeyidî bû. Lê êvarî dema ko bavo jê re baqek çîçek anî bûn wê çaxê pêre li hev hati bû.

Lê nuha bavo li ezmanan bû û nikanî bû vegeriya. Lê îro li şûna bavo wê ê ev çîçeka bida diya xwe, da hinekî be jî wê kêfxweş bike û paşê jî vê bûyera ko nuha bi bîr dihanî jê re kat bike.

Di wê navbênê de jî şerbikê wê tijî av bû bû, buqebuq jê nema dihat û binav dibû. Keçika piçûk hewl da ko şerbikê xwe ji nava avê derxîne, lê ji ber ko destê xwe yê çepê ji neqebê berda bû, giraniya şerbikê tijî av, wezna wê xera kir û ew bi pêş de kişand nava avê...

Dunya sar bû, baraneke hûrik dest pê kiribû dibariya, ji nav gund maremara kahr û berxan dihat, ji bixêriyên xaniyan dixaneke hêşîn derdiket û ber bi jor, ber bi ezmên bilind dibû. Qijalekê xwe li ser kevîrên sarincê danî bû û mîna ko li hinekan hewar bike bi qîjeqîj diqêriya; lê keçika piçûk ji mêj ve mêvana bavê xwe bû.

Ken

Çûnûhatina bazara bajarê M.'ê pir zêde ye. Û herweha barkêşanê jî... Ji berbanga sibê de heta derengiya êvarê ji mirov û tirumpêlan rêrêwanî di bazarê de tune. Çûyîna ji alîyekî bazarê, heta bi alîyekî din ji bo mirovekî ko ne fêrbûyê vê derê be gelekî zehmet e.

Ji ber ko bajar li ser çiyayekî hatiye avakirin, bazar û kolanên wê pir teng in. Ji bo ko meriv here ji dikanekê pakêtek cixare bikire, an biçê li aşxanakê xwarinê bixwe, an jî bixwaze biçê qehweyekê çayekê vexwe; divê mirov di derenceke bilind û dirêj re dakeve xwarê an jî bi jor de hilkîşe.

Ev daketin û hilkîşîna ji bo mirovekî destvala dîsan hêsan e. Lewra ji bo barkêşekî ko 150200 kîlo giranî li ser piştê... bi rastî jî gelekî zehmet e. Lê weke ko tê zanîn, zikê birçî li tu zehmetiyan meyye nake.

Digel ko her roj yek di van pêlikan re tevî barê xwe digindire tê xwarê, an di bin pêçkên kamyonê de dimîne, can dide, dîsan jî mirovên ko barkêşiyê dikin roj bi roj zêdetir dibin û kêman babin.

Wê rojê nizamim bi çî karî ez li bajêr bûm. Ji bo ko pakêtek cixare bistînim ji hotêla xwe derketim. Civatek mirovên ko li jêra derenceyê kevirîn li ser rê kom bû bûn, bala min kişand û nêzikî wan bûm. Tîtetitê tirumpêlan bû, ji bo ko derbas bin rê dixwestin lê xelk bi tiştêkî din ve meşgûl bûn û kesekî guh ne dida wan.

Dema ko gihîştim cem civatê, ez rastî dîmeneke dijwar û berbat hatim, ayy! ayy! Ma meriv wisan li hevdu dike! Du barkêşan hevdu di xwînê de hişti bûn. Bi çenqelên ko pê barkêşiyê dikin mîna ko meriv ji xwe re erdekî bi gîsin cot bike, wisan xetxetî ruwên hevdu qelişandi bûn. Sê çar xwedî xêr keti bûn navbêna wan ew navcî kiri bûn. Di wê navbêna de polisek jî xuyanî bû.

Polîs pirsî:

Çi ye? Çi bûye? Ji bo çî hûn şer dikin?...

Herdu barkêşan destmalên xwe ji bêrîkên xwe derxisti bûn, pê xwîna li ruwê xwe paqij dikirin. Ji herduyan yê ko hinekî bi emir û porşîn bû, dest bi axaftinê kir:

Begê min, ezbenî!...

Kelogirî bû, weke mirovekî ko heqaret dîti be dipeyvî.

Ez mirovekî feqîr, jar, xwedî şeref û namûs im! Ez destûrê nadime tu kesî ko henekê xwe bi min bike, bi min bikene... Barekî 150 kîlo li nav milê min bi destê xwe telîsekî mezin î tijî firax rê da ez di vê derencê ve, bi jor de hildikişiyam...

Di vir de, dengê wî kêmbû, fena mirovekî ko şerm bike axaftina xwe domand.

Ba ji ber min çû! got. Eva tişteki gelekî xwezayî ye. Lê ev yê ha barkêşê li hemberî xwe nîşan da ji dêlva ko mîna mirovan bê bi min re alîkariyê bike, barê min hilde... Erê ji dêlva... li paş min rawestiye û tiqetiqê wî bi min dikene!... ko hûn bana we ê çi bikira?

Dema ko wisa got yê polîs sor bû û li dora xwe meyizand.

Barkêşê din bi hêrs:

Ez ê bikenim, got. Çiyê kê ji kenê min heye; haya min jî qet ji bayê te tune bû... bayê ko ji ber te çû bû. Kenê min hat, ez kenîyam ewqas! Ma qey qedexeye ko meriv bikene, kî dikare qedexe bike!... Aha, ez ê dîsan bikenim!... got.

Paşê jî dest pê kir dengin ecêb ji qirika xwe derxistin. Lê ev ji ken zêdetir nalîna mirovekî birîndar dihanî bîra meriv: »Ho hoo, hee hee ih...« digot. Pirqînî bi civatê keti bû. Lê barkêşê porşîn ji viya aciz bû, berê xwe da yê polîs û bi dengê jar:

Hîna jî dikene!... got.

Yê polîs bi çeplên herduyan girt û got:

Bimeşin! Li polîsgehê em ê vê doza we safî bikin...

Xewneke şeva zivistanê

»Jiyan ew e ko mirov xwe bigihîne der.« ev gotinên ramanwerekî ko di pirtûkekê de xwendî bû bi bîr anî bûn, dema ko ji diskotekê derketî bû der û hinek hewa paqij kişandi bû cîgerê xwe. Lê ne navê ramanwer û ne jî navê pirtûkê dihat bîra wî. Û ji nişka ve hate bala wî ko navê dîskoteka ko nuha jê derketiye jî ne li bîra wî ye. Lê hêj bi tenê çend gavan ji dîskotekê dûr bû û dikanî bû li paş xwe vegeriya, li jora deriyê dîskotekê binerîya û lewheya ko bi wir ve dardekirî bû bixwenda. Lewra wusan ne kir, bêyî ko li paş xwe vegere reya xwe domand.

Dunya sayî bû, lê rojtira din berf barî bû û nuha jî bayekî sivik, lê sar, dest pê kiri bû. Lê wî li hember sermayê xwe baş pêça bû û cihê ko ew ê biçûwayê, istîgeha trêne jî ji wê derê ne dûr bû.

Mîna ko bixwaze zû ji wê derê bi dûr bikeve dilezand. Lê li erdê bostek berf hebû, berf di bin lingên wî de diçû xwarê û ji bo ko neçerixê diva bû ko gavên xwe bi balkêşî bavêtina.

Wexta ko li qiraxa mal û dikanên girtî re wusan li kolanê dimeşiya, li qorziya xaniyekî, li cihekî tarî bi zilamekî ve heramberî hevdu hatin. Zilam xwe ji ber da alî û paşê lê vegeriya, bi giramî; »Ezbenî, li pêşiya xwe binêrin wexta ko hûn dimeşin!« got. Lê qet li zilêm ne nerî û bersiv jî ne da yê. Lewra serê wî bi gelek raman û fikrên din ve tijî bû û berî saetekê dixwest xwe bigihîne mal.

Xwe bi xwe: »Mal!« got û beşîşî. Gotinên ramanwer ko li ber deriyê dîskotekê bi bîr anî bûn di serê wî re carek din derbas bû bûn. Dîsan xwe bi xwe; »Lê nuha ez mîna keftarekî berî deqeyekê dixwazim xwe bigihînim hundur, bêdengî û tenêtiyê!« got.

Di vir de dijitiya li ba xwe fam dikir, didît û jê re beyan bû. Ji ber ko eva gelek caran bi serê wî hati bû. Ji hundur, ji ber bêdengî û tenêtiyê direviya. Wê gavê qelebalix û civata mirovan bala wî dikişand û li xweşa wî diçû. Lê dema ko tevî vê qelebalix û civatê dibû, wê çaxê jî ya din dest pê dikir. Bêriya bêdengî û tenêtiyê dikir û vêya jî ne dihişt û rê ne didayê ko xwe baş bi nava civatê de berde û bibe yekî ji wan.

Di gel ko hewl dida da çareyekê ji vê yekê re bibîne jî, dîsa bi ser ne diket. Hewildanên wî mîna vê şevê hemî berteref diçûn. Viya jî ji viyalî de ew bêtir bêhêvî û quduşikestî dikir. Hewildanên wî tenê dibûn bîrewerî û xewnên naxoş.

Lê ji ber çî wusa ters diçû? Ev pîrsa gelek caran ji xwe dipirsî. Lê tu carî jî bersiva vê nikanî bû bida. Te digot qey hemû kes û tişt li hemberî wî ne! Wekî yê îşev ko hati bû li dîskotekê li ser maseya wan rûniştî bû û keçika ko wî kî dizane bê bi çî hal û keşkûriyê dawetî derve kiri bû, jê sitendi bû! »Na!« got. Xwe bi xwe »wî çima ji min sitend, min ew dayê. Heta min got kerem bike!«

Lê digel ko Martîn... Belê, yê ko hati bû li ser maseya wan rûniştî bû navê wî wusa bû yekî zerik û bêviltûj bû, ew hemberî xwe didît jî dîsa heyraniyek jê re raber dida.

Ruyê Martîne bêviltûj qet sor ne bû bû û eniya wî jî xwîdan ne dabû, dema ko ji keçika teniştê re goti bû, »em dansê bikin?« Wê demê wî fam kiri bû ko êdî wenda kir! Û ji ber vê yekê jî tu tişt ne kiri bû û xwe bi xwe »na! ji xwe ew ê bertelef ba.« got.

Dansa duyemîn li ber muzîkeke sivik bû. Wî dikanî bû hinekî ecele bikira û berî Martîn keçik rakira dansê, lê ne kiri bû. Bi awureke mîna ko bibê; »te ya pêşîn kir, tu ya duyemîn jî dikanî bikî!« li Martîn nerî bû. Martîn ji vê awurê razî, berê xwe dabû keçikê û ew cara duyemîn rakiri bû dansê. Dema keçikê ji Martîn re goti bû; »Erê!« awurek mîna ko bibê; »bi cihenema te kirî!« di wî de vedabû û paşê bi Martîn re rabû bû dansê.

Trêna dawîna şevê gihîştî bû istigehê. Li vagona kêr mirov, li ser qoltixekî bi tenê ciyê xwe girt û tirên bi rê ket.

Çavên wî li qoltixê dawîya vagonê, aliyê hemberî wî ket. Keç û xortekî xwe li hevdu rapêça bûn û hevdu maç dikirin. Yê xort her ko keçik ji lêvên wê maç dikir, hejmarek digot, »çil û yek... dudu... sisê«

Viya dîsa hişê wî bir ser Martîn û dansa duyemîn. Di dansa duyemîn de Martîn jî xwe wusa li keçikê pêça bû, hêdî hêdî serê xwe nêzî yê wê kiri bû û paşê jî ji lêvên wê maçek sitendi bû. Heta ko dans qediya bû, Martîn hejmarê ramîsanê zêde kiri bû. Wexta ko dans qediya bû jî, Martîn de vê xwe xisti bû yê keçikê û maçeke nêzî deqeyekê dûdirêj jê sitendi bû.

Xwe bi xwe: »ji bo hinekan jîyan çiqasî hêsan e.« got. Belê, ji xwe ji ber vê yekê bû ko heyraniyê raberî Martîn dida. Bi keçikê re axaftin, danskirin û maçkirin, evan hemî wusa bi hêsanî kiri bûn ko ew li hember van kirinan behî ma bû. Lewra evana jî bo wî serketinên gelekî zehmet ko in-

cex bi xwîn û xwîdanê dikanî bû pêk bihaniya.

Dema ko ji trêne daket û heta ko gêhîste malê, derî vekir û kete hundur jî her hişê wî bi viya meşgûl bû û bala wî li ser vê pirsê bû ko; »çawa hinek an gelekî merovan dikanin jiyane ewçendî hêsan bigirin!« Ê paşê heyfa xwe lê dihanî ko ew ne yekî nola wan merovan e.

Li mala wî ko ji ode û metbexekê pêk dihat her dever rêşkirî û hertişt paqjikirî bû. Dema ko mala xwe wusa dît, beşişî. Êvarê beriya ko biçe civanê keçikê, bi hêviya ko ew ê wê bine malê hazirî kiri bû û ne tenê ev jî: Li odê, li ser masê findeke li bendî vexistinê, şûşekê şeraba Bordeaux li bendî vekirinê û du piyalên şerabê li bendî tijikirinê amade bûn. Qevdek gulên sor, zer û pembe jî di vazoyeke titik de li ser masê bûn.

Cilên xwe ji xwe kiran û hat mase ber bi qaryola xwe ve kişand, finda ser masê vexist, şûşa şeraba xwe vekir, piyala xwe dagirt û; »merheba ji te re bêdengî û tenêti!« got û paşê piyala şerabê bi ser xwe de kir.

Cara duduyan dema ko piyala xwe tije şerab kir, beriya ko bi ser xwe de bike, çû seriyê din î odê, ciyê ko teyiba wî lê bû; kaseteke Bethowen da ser teyibê. Ev konsera Bethowen ya piyanoyê bû. Dûre jî hat, ji şerabê dîsa hinek vexwar, paşê xwe li ser nivînan ramedand.

Lê serê wî bi bûyerên şevê ve tijî bû û yek bi yek di hişê wî re derbas dibûn.

Hêj destpêka şevê bû, dema hevlekî wî jê re telefon kiri bû û ew vexwendî bû mala xwe. Lê wî; »na... îşev civanê min bi keçekê re heye... ez ê şevêkê ji felekê vedizim!« goti bû.

Xwe bi xwe; »lê felekê şevêkê ji min vedizî, weke hercar!« got û di dilê xwe de hezar nalet û çêr li şans û bextreşiya xwe hanî.

»Belê,« got. »eger ne ji bêşensî û bextreşiya min bûya, dê çima wusa biba? Ew Martîne zerik û bêviltûjik ji kuderê derket? Na, ew xisûsî ji bo min ji malê rabû bû û hati bû dîskotekê îşev. Ji bo ko karê min xera bike û ne ji bo tiştêkî din!«

Bi rastî jî heta ko Martîn derneketi bû holê hemû tişt baş û li gor dilê wî çû bû. Helbet ev ne dihat wê manê ko di planê wî yê şevê de kêmasî û qelsî tune bûn. Ya pêşîn di planê xwe de hesabên tiştên ko »ji nişka ve« biqewumin ne kiri bû. Ji xwe ev Martîna jî ji nişka ve derketi bû holê û planê wî serûbinî hev kiri bû.

Lê tiştê ko li zora wî diçû ev bû ko tevayiya salekê di gel ko li nexweşxaneyekê, li gel keçikê xebitî bû û her roj hevdu didîtin û bi hev re dipeyivîn jî dîsa cesaret ne kiri bû ko keçikê vexwîne dîskotek an restorantekê. Ê wê

roja îniyê, piştî nivro dema li ciyê kar, li oda cixarekêşiyê li gel keçikê tenê ma bû, dîsa bi nivhenekî jê re; »ma tu naxwazî bi min re werî ciyekî kêfê?« goti bû. Dûre jî mîna ko sûcek kiri be sor bû bû, xwîdanê di eniya wî re dabû der û hindik ma bû ko ji keçikê bexişîna xwe bixwaze û bibê; »bi-bore, min henekek kir!« Lê keçikê berya wî; »belê, çima na, pir kêfxweş dibim.« goti bû. Paşê jî li bajêr wext û cî dabûn hevdu.

Xwe bi xwe; »lê ji bo Martînê bêviltûj nivsaet ne girti bû ko wê qanî bike.« got û rabû piyala şeraba xwe nû kir.

Lê bi rastî di vir de hinekî neheqî li Martîn fikir, ji ber ko wî ji bo ko rê li ber Martîn bigire tu tişt ne kiri bû. Heta bi bîr anî ko bi tevgerên xwe jî alîkariya Martîn kiri bû. Dema Martîn hati bû li ser maseya wan rûnişti bû, wî dest pê kiri bû û pê re axifi bû û ne dîti bû ko keçik bi madê xwe naxoşiya xwe li hemberî rewşê nîşan dide. Dema ko muzîka dansê dest pê kiri bû, diviya bû wî jî weke adetê keçik rakira dansê. Lê ev yeka ha qet ne li ser bala wî bû û serê wî bi bersiva pirsê ko Martîn jê kiri bû ve meşgûl bû. Martîn jê pirsî bû; »tu çi karî dikî?« Wî goti bû; »ez li nexweşxaneyekê dixebitim, li nexweşan dinêrim, xwarina wan didime wan û ciyê wan paqij dikim.« Lewra tenê bi vê bersivê ne ma bû û dest pê kiri bû, planên xwe yên pêserojê ji Martîn re kat kiri bû.

Bi katkirina planên xwe yên xwendinê dest pê kiri bû. Îsal ji bo xwendinê dereng ma bû, sala bihata wî ê dest bi xwendina lîseyê bikira. Piştî ko salekê wî lîse biqedanda wê çaxê wî ê dest bi xwendina bilind ya asîstaniya doktoran bikira. Bi dû du salan re dema ko ew jî qedand, wî ê du salan weke asîstanê doktoran kar bikira û paşê jî dest bi xwendina doktoriye bikira.

Martîn ji hêlekê ve guhdariya wî û ji hêlekê ve jî bala wî li ser keçikê bû û rewşa wê ya naxoş didît. Wî hêj dixwest bibêje ko ew ê çend salan doktoriye bixwîne, lê Martîn ew fersend ne dabûyê û; »Planên te yên xwendinê gelekî bi rêkûpêk û xweş in!« goti bû, dûre berê xwe dabû keçikê û ew vexwendî bû dansê.

Di vir de xeletiya xwe fam kiri bû, lê êdî dereng ma bû. Herweha ji bo dansa duduyan jî dereng keti bû. Tenê li rêyekê geriya ko qusûrekê bibîne û ji wir bi dûr keve. Di viya de jî wan teksîr ne kiri bûn û alîkariya wî kiri bûn.

Dema ko ji dansa duyemîn vegeriya bûn ser masê, mîna ko keçik pê henekê xwe bike, berê xwe dabûyê »tu çima dansê nakî?« jê pirsî bû. Wê gavê devê wî keti bû hev û ne ma dizanî bû ew ê çi bigota; »ez bawer im,

min îşev hinekî zêde vexwar!« got.

Wê gavê jî keçikê zûzûka »eger tu xwe nebaş hîs dikî, tu dikanî biçî mal.« jê re goti bû. Bi dû van gotinan re, êdî tenê tiştek dima ko bikira û wî jî wusa kir.

Dema ko xatir jî keçikê xwesti bû, hîn jî ew tevgera henekpêkirinê li ser bû. Keçikê bi beşîşîn »gelekî sipas dikim ko te ez îşev vexwendim vê derê.« goti bû. Martîn jî bi tevgerake gelekî jî xwe razî û hinekî jî minetkar; »gelekî memnûn bûm ko min tu nas kirî!« goti bû. Wî tenê destê wan hejandi bû û ji wir dûrketi bû.

Êdî dawiya şevê bû. Şeraba di şûşê de qediya bû. Bethowen notayên xwe yên dawîn lêdixistin û finda li ser masê vemirî bû. Her wusa çavên wî jî hati bûn girtin û êdî xilmaş bû bû.

Reşbelek

5 Gulan 1986 / Mêrdîn

Birayê ezîz ***!

Berî ko dest bi reşbeleka xwe bikim gelek silavên germ ji te re rêdikim, ji herdu çavên te ên reş radimîsim...

Lo birawo, ev bûn deh name ko min ji te re şandin, eva jî ya yanzda... Lê ji te, me hêj tu bersiv ne girt! Qe neba me bizaniya ko tu sax î, rehet î... Viya wê dilê me têxista cî, kêfa me bihaniya. Diya min bi girî herdu çavên xwe kor kirin! Heroj rûdine, saetekê digirî û dibê; »Saloxên ** min ji min re bînin!« Pitepita bavê min bi ser min de, dibê; »Tu ji qezda wilo dikî! Tu naman jê re naşînî!« Ez fikirîm ko dibe te navnîşana xwe guherti be û ez çûm min navnîşanek hevalê te ji bavê wî tika kir. Li ser wê navnîşanê jî min çend name şandin. Lê dîsan jî, digel ko ev serê sê mehan e ko em bersivê ji te dipên... bêfêde ye!

Birayê delal! Em bi hesreta nameyeke te ne. Ez ji te tika dikim... Tu ê nameyekê ji me re bişînî, vê hesreta me biborî ne. Ma qey tu qet nafikire ko birayê te, xwengên te, bavê te, diya te, em hemû li hêviya nameyeke te ne. Ma qey qet em li bîra te nayên!... Tuê me bêderb bikujî lo! Tu berê ne wilo bûy; nizanîm çi bi te hatiye.

Îro dîsan hingî bavê min kire pitepit, got; »Tu çiman nama jê re naşînî!« Ez rabûm min rast reya bajêr girt, çûm postexanê da ji te re telgirafekê rêbikim. Lê karmendekî nas li wir ez bi zor sekinandim û got; »Seyr e! Tuê du rêzikan binivisînî û qiyametê pere bidî! Wisa meke, baştir e ko tu jê re nameyekê bişînî...« Ez vegeyriyam, li qehwa Omeriya rûniştim û min dest bi nivisandina vê namê kir. Aha, li ser masa min du gundîyên me; Cindî û Hamîd jî rûniştine, bi qeremaçan dileyizin. Ew ji silavan li te dikin.

Wekî din ko tu li me bipirsî; em tev rehet in, bi selamet in. Em tenê xweşiya te dixwazin û bi hesret li hêviya reşbeleka te ne.

Bi silavên germîn...

Birayê te Evdella

Birayê xoşevîst Evdella!

Reşbeleka we ya bi tarîxa 5.5.1986 kete destê min. Ez pê gelekî kêfxweş bûm, sipas! Her weha namên berî vê jî ko we şandi bûn tev ji mêj ve ketine destê min. Lê mixabin ko ji ber hin sedeman min ne dixwest ji we re nama rêbikim. Ango bi şandina nameyeke xwe min ne dixwest we têxime talûkê! Bawerim hûn fam dikin bê ez dixwazim çi bibê. ko we ewçend israr nekira min ev name jî ji we re ne dişand.

Birayê hêja! Tu di nameya xwe de dibê: »Ma qey em qet li bîra te nayên!...« Ma kengî hûn ji bîra min çûne?! Di xewnên min de, di xeyalên min de her hûn hene; ma li darê dunyayê qet tişteki wisa dibe! Bi rastî jî bi van gotinên te ez gelekî êşiyam. Û ji îro pêve ez ê bersiva hemû nameyên ko ez ji we bigirim, bidim. Ma qey tu dibê ez naxwazim nameyan ji we re bişînim!...

Wekî din jî qet mereqa min nekin. Ez gelekî baş û rehet im. ko derdekî min hebe ew jî xweşi û selametiya we ye. Ji dê û bavê min re gelek silavên min bibêje, ez destê herduwan radimîsim. Gelek silav û giramiyên min ji xweng û birayên min re pêşkêş bike. Bimînin di xweşiyê de.

Bi silavên biratî

Birayê te

Tîrmeh 1986 / Izmîr

Reşbeleka te tevî çend polîs û cendirman kete destê me!... Şensê min hebû ko ez wê rojê ne li mal bûm.

Ro li nîvro cemsak tijî polîs û cendirme, reşbeleka te di dest wan de, digirin ser mala me. Hundurê malê qul bi qul saxtî dikin, her weha axur jî... Helbet tişteki bi dest naxin. Ji xwe ew çend pirtûkên ko te li malê hişti bûn min ji mêj ve şewutandi bûn. Piştî ko malê saxtî dikin bavê min û herdu biran, Kezebo û Fexredîn davêjine cemsê û dibine tabûrê. Hefîkê ew di bin daran de nehawî kiri bûn. Ji wan re; »Çawa bi vî xayînê dewletê re têkiliya we hêj heyê! Demek hûn jî xayîn in!« dibên û wana didine ber daran.

Ji xwe eynî rojê (bi karekî ez çûbûme gundekî din) gava ko min evaya bihîst, min go lingo bi qurbano û ez reviyam hatim Izmîrê. Ev serê du mehan e ko ez li vê derê xwînî me. Li gor saloxên ko min ji mal hilanîne: Bi dû ko ew berdane, bavê min û herdu bira, heftîkê di nav nivînan de bêhal raketine. Piştî heftîkê, Kezebo û Fexredîn baş bûne... Lê li gor dibêjin, bavê min hêj di nav nivînan de ye û xwîn vedirişe. Gelek dibên ew ê êdî ji nav nivînan dernekeve.

Bi kurtî tiştê te û reşbeleka te bi serê me kir, dijmin bi serê dijmin nake! Ma qey te nizanî bû ko li vir li te digerin! Ma qey te nizanî bû ko tu xwîniyê dewletê ye! Ma hewce dikir ko me ji te re bigota... Qaşo tu merivekî zana, bîrbir bûy! Kê ji te re got ko tu ê nama ji me re bişînî!... Aha were safî bike vêca! Tu çûy Ewropayê jî, hêj em ji te û bela te xelas ne bûn lo!

Ji bo Xwedê tu careke din xeletiyêke wilo nekî!

Evdella

Tabût

Zivistana 1974an bû, gundiyên S. derî Mirad û malbata wî, yê din hemû ji mêj ve keti bûn nava nivînan û kî dizane bê ev xewna çendan bû ko didîtin. Ev şeva duduyan bû ko li mala Mirad, lemba wan wisa heta nivê şevê diçurisî.

Mirad di hundurê oda xwe de li ber soba bê agir paldayî, kaxezek di dest de lê dinêrî û diponijî; serî gavê jî serê xwe li ba dikir û dikire niçeniç.

Ji nivis û mora li ser di hate famkirin ko kaxezeke fermî ye. Kaxez di nava tiliyên xwe de bi vir û wir de diqulipand... çep û rast digirt û bêwestan awirên xwe li nivisa ser digirt. Li ser kaxezê tiştê ko pê xerîp ne dihat û dikarî bû bixwenda, bi tenê navê wî bû; »Mirad Çiruk!«

Ji ber ko muxtarê gund kaxez dabûyê her cara ko Mirad li kaxezê dinêrî, muxtar di hate bîrê.

Berî du rojan ber bi nîvro du cendirme hati bûn gund, ev kaxeza dabûn muxtêr û bi şûn de vegeyriya bûn. Muxtêr gazî Mirad kiri bû û kaxez dabûyê. Dema Mirad goti bû; »Ez tiştêkî jê fam nakim!« muxtar berçavka xwe derxisti bû, dabû ber çavên xwe û jê re xwendî bû. Lê wexta ko Mirad dîsan goti bû; »Min qe tiştêkî fam nekir!...« vêca muxtar hinekî bi hêrs careke din jê re xwendî bû û bêje bi bêje jî wergerandi bû. »... Li dadgeha Komara Turkiyê ya tawangiran, li bajarê M. di tarîxa ... saet... li... de divê hûn amade bin!«

Mirad ji tîrsa ko dîsan muxtar hêrs neke tu pirsek din jê ne kiri bû, kaxez ji dest girti bû û rast riya mala mamostê gund girti bû.

Lê mamoste jî tiştê ko muxtêr jê re goti bûn ducar kir. Lê dîsan jî Mirad têra xwe pirs ji mamoste kiri bûn.

Tiştê ko lê behîti bû, bê ji bo çî xwesti bûn qet tu sedem di kaxezê de ne dabûn xuyakirin. Vê yekê jî Mirad gelekî bêhaf dikir û tiştên nebûyî dihanîne bîrê!

Ev cara pêşin bû ko kaxezeke wisan fermî ji dadgehê jê re hati bû. Mirad di jiyana xwe de qet têkilî tu tiştêkî bêqanûnî ne bû bû, ji ber vê jî dadgeh hêj bi çavên xwe ne dîti bûn. Dema ko ji nişka ve kaxezek wisa ji

dadgehê him jî ya tawangiran jê re hat, ew bi carekê qidûmşikestî kiri bû. Nema dizanî bû çî bikira. Ji fikirandîna vê bûyerê ne dilê wî diçû xwarinê û ne jî xewa wî dihat. Ev ji serê du rojan de guhertinek ecêb pê re çêbû bû. Te digot qey ew xwînyek e û ew ê anuha wî dardekin! Dawiya dawîn jî dest pê kiri bû pir behîtî dipeyvî.

Di ber xwe de; »Ji bo çî? got. Min tu kes ne kuştiye, tu kes ne şeli-handîye û dizîya tu kesî jî min ne kiri ye!«

Rabû ser xwe, dîsa rûnişt; fitilî ser pîreka xwe Hezarê ko tevî herdu zarokên xwe di quncikekî odê de bédeng rûniştine. Te digot qey ew jî ji gava ko mêrê wê ev kaxeza girtiye, şîne dikişîne! Mirad mîna ko bixwaze, li ber şewqa lembeya ko bi zor hundurê odê ronî dikir, wan bitefsilîne, serê xwe ber bi wan bir û qêriya; »Min çî kiriye? Sûcê min çî ye? Hela bibêje bê çî sûcê min heyel!«

Qidûmê jinikê û herdu zarokan şikest, zarokan hişk bi dawa diya xwe girtin. Hezarê hinekî bi tirs lê vegerand; »Tu sûcê te tune bavo!... ma çî sûcê te ê hebe!«

Mirad serê xwe hejand; »Hii... got. Tu sûcê min tune, nexwe! Ma çî sûcê min ê hebe!«

Lê ev gotinên dawîn bi şêleke mîna ko bixwaze bibê; »Ez dizanim bê sûcê min çî ye!« goti bûn.

Bi rastî jî hingî ko fikirî bû êdî serê wî tevlihev bû bû. Wisa bû bû ko êdî wî jî ji xwe şik dikir. Pêre hîsek weke ko li hemberî dewletê hin xerabî kirine, çêbû bû. Lê bê çî kiri bû qet ne dihate bîrê! Tenê tiştek bi bîr dihanî, ew jî ev bû ko carina di derheqê cendirme û tehsîldaran de nebaş fikirî bû. Wan deman xwestinek mîna ko bi dest biketa û jê bihata, wî ê kela dilê xwe li van cendirme û tehsîldaran hênik bikira, heta çend kes ji wan bikuştana jî... Lê ev xwestina xwe ne pêk anî bû û ne jî ji kesekî re goti bû. Tenê xwestinek jî nikanî bû biba sedemê tu suncan!

Mirad dîsan çavên xwe li hundurê oda nîvtarî gerand, li pîreka xwe û herdu zarokan nerî; deng û his ji wan dernediket. Hingî ko xwe bi dîwêr ve şidandi bûn, te digot qey bûne perçeyekî ji dîwêr. Bi hînetiyeke kevn, destê xwe xiste bêrika yelegê xwe da li saetê binêre, lê dema hate bîrê ko saeta xwe beriya sê mehan winda kiriye, zû paşde kişand.

Di ber xwe de bi dengêkî nivxeniqî; »Di kû de zirav be bila di wi de biqete! got. Yekî ko sûcê wî tune be çîma ê bitirse! Rabe, nivînan deyne!«

Weke ko tu sîtîlekê ava sar li dilê jinikê bikî, wisa bîhna wê vebû, ew tirs ji ser firiya çû û bi lez rabû ser xwe, dest bi raxistina nivînan kir.

Bi dû vê navtêdana xwe bi xwe re, te digo qey tirsâ li ser Mirad jî kêmbû bû, hinekî qidûm pê ve hati bû.

Lê sed mixabin ko ev mêrxasiya wî tenê ji bo bêhnekê bû. Dema ko kete nav nivînan, lihêf kişand ser serê xwe, ramanên li dora vê bûyerê fena mêşan ko xwe çawan li şêrinayê bigrin, wisa êrîştî serê wî kirin.

Xwest ko di serê xwe de planekî çêbike, ew ê çawan bersiva pirsên dadpîrs bide. Lê ji ber ko nizanî bû ew ê çî pîrs jê bêne kirin dev jê berda. Fikir kir ko pêşiyê biçê bi advokatekî bişêwire; lê vê jî mesrefeke zêde dixwest ko aboriya wî têrê ne dikir...

Hêj wisa difikirî, ji nişka ve germiya laşekî nerm bi laşê xwe ve hîs kir. Ev germî hin bi hin li laşê wî tevî belav bû, pîr jî li xweşa wî diçû. Vê germiyê, rehên laşên wî yên ko ji qehr û tirsê şidiya bûn hemî sist kirin. Wisa bi kêr bû ko, serê wî bi carekê re ji ramanan vala kir... xwe bi vê germiyê ve qenc şidand û di xew re çû.

Heta berbanga sibê, bi xêra germa wî laşê nermik bêxem raket. Lê dema ew germiya ko di laşê xwe de hîs dikir kêmbû, nema lê kêr kir; ramanên bi xof dîsan dest pê kirin di serê wî de veketin.

Di xewnê de:

»Xwe li hundurê odeyeke mezin didît. Li hawîrdora xwe dinerî, hertişt pê eceb dihat. Li hemberî wî, li dora maseyekê du sê kesên bi cube rûniştî bûn. Li her aliyekî wî jî cendirmeyek rawestî bû. Fikirî ko vê derê ê dadgeh be û evana jî ê dadpîrs bin. Dadpîrsekî awireke dijwar tê vedida, dûre jî bi destê xwe tiştêk ji ser masê bilind dikir. Mîna ko saetêke bêrîkan bû. Saet nêzî wî dikir, jê dipirsî, »Ev saet ya te ye?« Wî li saetê dimeyzand, fam dikir ko saeta wî ye. Bersiv dida; »Erê ezbenî ya min e!« Bi dû de jî dixwest ko bibê; »Beriya sê mehan min winda kiri bû!« Lê dadpîrs mefer ne didayê, gotina wî dibirî û serê xwe dihejand; »Baş e, baş..., digot. Tu dizanî bê ev saet li kû hatiye dîtin?« Dadpîrs li benda bersiva wî ne dima û axaftina xwe didomand; »Ev saeta li ser cendekê du cendirman ko li ser rîya gundê we hati bûn kuştin, hatiye dîtin! Evaya delîlekî gelekî xurt e ko tu berpirsiyarê vê kirinê ye!« Piştî ko gotina xwe diqedand, dadpîrs destê xwe ber bi cendirman dikir û digot; »Wî bibin!«

Gava ko cendirman dikirin wî bibin, Mirad li ber xwe dida. Lê herdu cendirman hişk bi çepên wî digirtin û ew bi dû xwe de dikişkişandin.

Bi dû xwe de, di derîyekî re ew dixistin hundurê hewşeke fereh. Dema Mirad didît ko di hewşê de kindirekî dohnkirî bi dara sêpîyê ve li ba dibe, heta ko jê dihat diqêriya, xwe davêt erdê... Lê cendirman ew jî erdê bilind

dikir, li ser destên xwe ew dibirin binê dara sêpîyê. Destên wî li paş girê-
didan, ew derdixistin ser sandaliyekê; yekî ew digirt û yê din jî kindir
dikire situwê wî. Bi dû de jî sandalî ji bin lingan dikişandin. Pê bi pê bîh-
na wî diçikiya, wexta dikir ko bifetise, ji nişka ve ji xew vediciniqî!»

Dema ko ji xew çemd bû, dît ko pîreka wî ya di xew de, çêplê xwe li
situwê wî gerandiye. Wisa şidandi bû ko Mirad bi zor bîhna xwe digirt û
dida. Bi lez situwê xwe ji çêplê wê xelas kir, rabû ser xwe. Ji tirsra laşê wî
tev dilerizî. Lê dema bi ser hişê xwe ve hat û fam kir ko eva tenê kabûsek
bû gelekî kêfa wî hat!

Sibê:

Mirad ji bo ko ê biçuwa dadgehê gelekî bi heyecan bû. Nema dizanî bû
ê ji kuderê dest pê bike! Geh diçû axur li heywanan dinêrî, geh dihat hunde-
rê odê li zarokan dinêrî û hinekî jî bi sobê ve dilebikî. Di dawiya dawîn
fam kir ko divê haziriya xwe bike. Ewê hêj du saetan bi rê va biçuwa heta
ko bigihîşt ser asfaltê û ji wir jî ê bi tirumpêlekê riya xwe bidomanda.

Mirad çavê xwe li pîreka xwe gerand, dema ew di hundur de ne dît, bi
dû de qêriya; »Hezarê! Hezarê!...« Hinekî şunde deriyê odê vebû, pîreka
wî derbas bû hundur. Ji nanên di dest de xuya dikir ko çûye ji cîranan
nan deyn kiriye.

Rebenê ji pêr de, ji xema ne nan û ne jî xwarin çêkiri bû. Lê vê sibê ji
bo ko mêrê xwe birçî bi rê neke; şorbeyeke nîskan dabû ser êgir. Dema
dîti bû nan qedîyaye, ji neçarî çû ji cîranan deyn kir.

Ji aliyekî him berfa li ser xwe dadiweşand û him jî ji Mirêd re; »Li der
berf û bahoz e! Çûk bi çûkaniya xwe, gur bi gurîniya xwe, ji sermayê li der
nikane bisekine. Tu ê çawa biçî?«

Mirad serê xwe rakir, awirek tê veda û tenê got; »Kincên min hazir
bike!«

Hezarê awirê mêrê xwe ya cidî fam kir ko minaqeşe bêfêde ye. Paşê rast
çû sindoqa xwe ya bûkaniyê vekir, kincên Mirêd yên herî paqij jê derx-
istin û anîn li ber danîn.

Bi dû ko Mirad taştiya xwe xwar, bi lez rabû ruwê xwe kur kir û paşê jî
dest pê kir kincên xwe li xwe kirin.

Wexta ko Mirad îşlegê xwe yê sipî î ji hîzar, ko pîreka wî jê re dirûti bû,
li xwe kir fena kefenekî li ser qama wî ya kin rûnişt. Derpiyê wî yê sipî ko
heta bi ser kabokên wî dadiket, te digo qey alîkariya îşleg dikir û kefen

timam dikir. Lê gava ko panteron bi ser de li xwe kir têtîlê wî hinekî edilî. Ji xwe kincên wî jî her evan bûn. Eger xwest ko kevneqezaxê xwe ko te tayek jê bikişanda ê tev verşiya li xwe ke jî, dît ko têtîlê wî ê bi carekê xera bibe, dev jê berda. Bi dû ko qapûtê xwe li xwe kir, şewqa xwe di serê xwe de ediland, destmalek jî di ser şewqê re li binguhê xwe pêça. Paşê qewlikê xwe yê peran kontrol kir û xiste bêrika xwe.

Di wê navbênê de çavên wî li herdu zarokên wî ket, pêre pêre dilê wî sewutî, hezkekê pê girt, kelogirî bû û çû herdu zarokên xwe hemêz kirin. Dema keça xwe ya biçûk, Zerî hemêz kir, bêhemd gilorîkên wî hatin xwarê. Bi lez pêlava xwe kire lingên xwe û di derî re derket.

Riya esfaltê ji gund teqnekî dûr bû. Li gund tu tirumpêl tune bûn; ji bo ko meriv biçuwa bajêr diva bû ko meriv ji gund derketa ser riya esfaltê û ji wir tirumpêlek bigirta. Wexta ko dunya xweş bû ev riya bi peyatî saetek dajot lê dema ko zivistan bû ev riya nêzî du saetan dikişand.

Digel berf û bahoza ko dihat dîsan jî Mirad xwe zû gihandi bû ser riya esfaltê. Lê şensê wî! Tirumpêlê ko dihatin lê ne disekinîn.

Li ser esfaltê nêzî saetekê li hêviya tirumpêlan ma. Destê xwe ji hemî tirumpêlên ko derbas dibûn re bi mana ko rawestin bilind dikir... digel bi tilîya xwe nîşan dida ko rêwiyekî bi tenê ye jî dîsan tu tirumpêl ne disekinîn. Ji xwe li ser rê ji wî pê ve tu kes tune bû.

Dûre hêviya xwe qut kir, ji nuha ve dest pê kiri bû ji sermayê di cihê xwe de dicirifi. Li şûna xwe li qeremîska rûnişt, serê xwe xiste nava qapûtê xwe û xwest bi hilma xwe destên xwe yên nîvqefilî bigermîne.

Xwe bi xwe fikirî ko paş de vegere malê, lê vê saetê ev fikir ji serê xwe avêt. Xwe bi xwe; »Mehkûmî!« got. »Na!... evaya ne karê min e. Mala min, zarokên min... na li darê dunyayê tiştekî wisa nabe. Ez ê herim ji hakim efendî re bibêm: Ezbenî va ye ez hatim! Çi gunehê min hebe ez jê re amade me; eva serê min û ewa şûrê we! Hûn çi ferman bikin!... ma wê çi ferman bike, ew ê ji min re bibê; »Rabe lawê min yê şîrhelal, min tu efû kir» û ez ê bi şûn de vegerim malê!«

Hêj wisa di van ramanan de bû, dît ko yek lê diqîre. Bêyî ko haya wî jê çêbûbe obozok ji evên piçûk hati bû li ber sekinî bû.

Mirad rabû ser xwe, ber bi otopoza piçûk çû. Şofêr; »Tu ê bi kû de biçî?« Mirad; »Ez ê biçim bajêr« got. Şofêr; »Siwar be!« got. Mirad di pacan re çavek li hundur gerandi bû, dît ko rê û rêwanî di hundur de tune. Dema ko dîsa li şofêr meyizand, şofêr serê xwe bi jor de kir; »Li jorê siwar be« got. Miradê ko ji serma dicirifi qet tiştekî wisa ne dipa. Lê şofêr

ew xiste ber fedîyan, li rêwiyên din nerî bû û berê xwe pê ve kiri bû; »Tu mîna nehîtekî ye, ma wê çi bi te bê! Aha saetêke, em ê vega bigihêjin baje... pênc lîra bide bes e!« got. Êdî ji fedîyan ba jî Mirad ê siwar biba, qewlikê xwe derxist pênc lîre hejmartin dane şofêr û çû paşîya otopozê bi derencekên wê ve hilkişîya.

Wexta ko hilkişîya jor û çavên wî li tabûta ser ket, xwest paş de vegere. Lê şofêr gaz dabûyê û Mirad ji bo ko nekeve xwe hişk bi hesinên kêlekê ve girt.

Mirad di rewşeke xirab de bû, ji sermayê êdî hertişt ji bîr kiri bû. Tenê hêvî dikir ko nuha li ber sobeyê germ paldayî ba. Ji bo ko nekeve diva bû xwe bigirta û viya jî rê ne didayê ko bi hindikayî jî ba, xwe ji sermayê biparazta.

Hinekî wisa di vê rewşê de, ji nişka ve tabûta li teniştê ko lê dimeyizand, fikrek şeytanî di serê wî de pêxist! Xwest ko vê fikrê zû ji serê xwe bavêje, lê sermayê rê ne da... Xwe hinekî nêzî tabûtê kir. Bi destekî xwe girt û bi destê din jî li werîsê ko pê tabût şidandi bûn, xebitî. Werîs di ser tabûtê re avêti bûn û bi hesinên kêlekê ve girêda bûn. Mirad dît ko werîs sist e, bi dû ko ew jî hinekî pê lebikî, ew baş sist kir û bi aliyê lingan ve dehband. Êdî dikarî bû qepaxa tabûtê vekira, ji ber ko qepax jî li çepê bayî bû, viya jî karê wî hêsantir dikir.

Lê ka ew dilê ko biwêre qepaxê vebike! Eger ko yekî mirî tê de ba! Vê yekê wextî Mirad ji fikra wî veheranda. Lê bi qasî serma ko dixwar ewçendî jî meraq li ba wî çêbû ko binêre bê çi di hundurê tabûtê de heye. Bi dû ko hinekî wisa dudilî ma, di dawîya dawîn de biryar da ko qepaxê hilde.

Dest pê kir qepaxa tabûtê hêdî hêdî rakir, lê ji bo ko zû jî bigire xwe hazir kiri bû. Eger ko çavên wî li paçekî sipî, li destekî an li tiştêkî din biketa, wî ê qepax di dest de bigirta.

Lê wexta ko qepax baş bilind kir û çavê wî li tiştêkî ne ket, bêhna wî vebû, kêfa wî hat. Serê xwe xiste hundurê tabûtê û li aliyê lingan jî baş nerî, gava qenc fam kir ko vala ye hêdîka çipeke xwe tê de dirêj kir û wisa yê din jî...

Tabût mezin bû, bi rehetî xwe tê de dirêj kir û fikirî ko ew ê yekî din jî bi rehetî xwe bikari be li teniştê dirêj bike! Dema ko qepaxa wê girt hundurê tabûtê bi carekê tarî bû, lê, xem ne dikir, ji wê zemherîra derxwestir bû!

Bi dû ko teqnekî bi rê ve çû bûn, rastî gundekî, otoboz li ber du rêwiyên

din jî sekinî bû. Yê şofêr ew herdu jî li jor siwar kiri bûn û ji wan re goti bû; »Li jor yekî din jî heye!«

Dema herdu rêwî li jor bi cî bûn û li wir ji tabûtê pê ve tişteki din ne diti bûn, gotina yê şofêr bi mana; »Yekî mirî li jor e!« bi mane kirin û di ruwên wan de xuya dikir ko kêfa wan ji vê heneka şofêr re ne hati bûn. Miradê ko di taya sermayê de bû, deng ji xwe dernexisti bû û tişteki li xwe çenekiri bû. Lê dema ko wisa jî mane kiri bûn, gotinên ko di camiyê de ji melê, di derheqê dunya din de bihîsti bûn, hemû bi bîr anîn! Hemû çîrok û meselên di derheqê miriyan de di hişê wan re wê gavê derbas dibûn. Hemû milayîketên ko navê wan dizanîbûn bi bîr anîn! Viya jî tirs û xofa mirinê xisti bû dilê wan!

Di wê navbêndê de jî rewşa Mirad pir xerab bû bû. Sermayê ew di hundurê tabûtê de jî rehet ne hişti bû. Bayê ko di qulikên tabûtê re dikete hundur li kezeba wî kêr dikir. Dûre biryar da ko ji tabûtê derkeve. Difikirî ko otobozê rawestîne û biçê ji wan tike bike bê çîhekî jê re di hundur de çênakin.

Dema ko ji nişka ve qepaxa tabûtê lebitî, gwîn li herdu rêwiyên vemirî! Ziq li hev nerîn û li tabûtê nerîn! Şik jê re tune bû, mirî bi ruh dibû!

Qapûtê Mirêd jî di kelemekî de awiqî bû û nikanî bû jê xelas bike. Heta ko di hundurê tabûtê de milên xwe ji qapût kiri bû, şewqe û destmala wî jî ji serî keti bûn. Dema ko heta newqê xwe ji tabûtê derxist, destên xwe dirêjî herdu rêwiyên kir da alîkariya wî bikin...

Miradê bi ruwê xwe yê ko ji sermayê reşûşîn bû bû û bi îşlegê xwe yê mîna kefenekî, ji saxan zêdetir mirîyek dihanî bîra meriv! Dema destê xwe jî ber bi wan kir, rêwiyekî xwe ne girt û xwe ji otobozê werkiri bû!

Ew ê rêwiyên di hundur de diti bin loma jî li şofêr qêriyabûn û otoboz zû rawestandî bûn.

Hemî rêwî ji otobozê peya bû bûn ko binêrin bê çî qewumîye! Dîmena li ber çavên wan hemû di cî de matmayî hişti bûn!

Mirad bi zor xwe ji tabûtê xelas kiri bû, lê lingên wî hêj di tabûtê de bûn û şîpya bû. Wexta dît ko rêwî tev lê ecêbmayî dinerin û rêwiyên pîrek; »Pepûk! Pepûk!« dibên, destê xwe bilind kir û got; »Ez!...« Xwesti bû ko bibê; »Ez ji saxa me, ne mirî me!« Lê zimanê wî negeriya û ji ser otobozê kete xwarê.

Ji sermayê qefilî bû.

Terorîst

Sal, hezar û nehsed û heftê û yek e; bûyerek ko li gundekî Mêrdînê diqewume rojeva Turkîyê dagir dike û ji hêla raya giştî ve bi baldarî tê taqîpkirin.

Li gor agahdariyên rojnameyan li vî navçeyî terorîstek peyda bû bû. Lê, dîsan li gor şiroveyên wan ev terorîstekî gelkî xweser bû û bi tu diruvê terorîstekî din ve ne diçû: di dîroka Turkîyê de ko ji vê hêlê de zengîn bû, heta nuha mînakên wusan ne hati bûn dîtin. Rojname zêdetir li ser metodên wî disekinîn û digotin; »Ew metodên ko terorîst bikar tîne taybetî ne! Ew êrişên xwe bi şevê, dema hîvtarî ye dike. Û heta nuha jî ew êrişên xwe li ser leşkerên ko harisê tixûbê Sûriyê ne dike. Gelekî balkêş e ko heta nuha vî terorîstî hêj fişek ne teqandiye. Tenê di tarîtiya şevê de ew digire ser kozikên leşkeran û ji nişka ve wan diqutifîne. Bi vî babeti heta nuha sê leşker şehîd xistine!«

Lewra rojnamevanê ko ev nivis nivîsî bû, hezar caran poşman bû ko çavên xwe li vê dunyaya fanî vekirîye û şîrê diya xwe mêtiye! Ji ber ko or-diya tirk eva li xwe weke heqareteke mezin qebûl kir û bi çepîlê roj-namevan girtin, ew avêtin zindanê û ji wê rojê û vir de ji vî rojnamevanî kesekî tu salox nema hilanî!

Paşê jî serokgeneralê ordiyê xwe mecbûr dît û di radyo û televizyonê de gotarek da; di gotara xwe de got ko: »Mehmetçik ji tu tiştî û tu kesî natirse! Yê ko terzî vê dibên xayînen millet û dewleta me ne!« Bi dû de jî ferman da ordiyê ko çî pêwîst be bikin, ji bo ko vî terorîstî sax an mirî bi dest bixin. Ji bo vê vatîniyê jî tabûrek qumando rêkîrin navçe.

Tabûra qumando di navçeyê de dest bi operasyonan kir û piştî çend rojan jî netîce girt: sitatîstîka operasyonan, çar gundên şewutî, panzdeh zilamên ko bi îşkencê seqet ma bûn û sê sed gundiyan girtî bûn.

Gundiyan hewar û gaziya xwe gihandin nûnerên xwe ko di parlamen-toyê de bûn. Nûneran ji gundiyan re gotin ko ew ê nikari bin tu sozê bidine wan, ji ber ko eva meseleke leşkerî bû. Lê dîsan jî tiştê ko ji destê wan bihata ê bikirana, diva bû şika gundiyan ji vê yekê tune ba, ji ber ko

aha dîsan wexta hîlbijartinê bû û pêwîstiya wan gelekî ji dengên gundiyan hebû.

Rîsîpiyên gundiyan hêj li Ankarê, li hêviya bersiva parlamenterên xwe bûn, dema ko ji navçe saloxên xêrê bihîstin. Parlamenterên ko ne dixwestin xwe bi carî gundiyan bixin, bi dû van saloxên xêrê re, hatin xwe zûzûka gihandin gundiyan û gotin ko hukûmetê bi ya wan kiriye û loma ev operasyonana hatine rawestandî. Lê heqîqet helbet bi babetekî din bû, ji ber ko hemû gundên navçe para xwe ji van operasyonên tabûra qumando girti bûn.

Di wê navbênde de êrîşên “terorîst” jî rawestiya bûn. Lê herkesî eva bi hîlatina hîvê ve girê dida û digotin: »Dema ko dîsan hîvtarî bibe ewê terorîst dest bi êrîşên xwe bike!«

Bi rastî jî ew her her panzdeh şevên ko tava hîvê bû, tu deng û salox ji terorîst derneketin. Û heta bi dû hersê şevên ko hîvtarî bû jî tiştek ne qewumî. Lê şeva çaran terorîst dîsan êrîşek biri bû ser wan û di vê êrîşê de leşkerekî din kuştî bû. Sibehî dema ko kontrol çûbû ser kozikan, ji bo ko harisan biguhere, leşkerek di kozika wî de mirî dîtî bûn. Karbidestên leşkerî zû dest danîn ser vê meselê û ne hiştin ko di vê derbarê de tu înfomasyon belav bibe.

Lê eger ne bi tevayî bûya jî dîsan di rojnameyan de hin salox belav bû bûn. Li gor van saloxan MÎTê di derheqê vî terorîstî de hin agahdarî bi dest xisti bûn û hêvî dikirin ko di wexteke kin de ew ê wî bigirin.

Piştî çend rojan di hemû rojnameyên Turkîyê, di bergê pêşin de, xeberek hebû; »Terorîst girtin!« Û li bin vê xeberê jî wêneyek hebû. Di wêne de, zilamekî navsere bi rî û şaşik li ber kerekî rawestiya bû. Li gor saloxên rojnameyan, terorîst heta nuha êrîşên xwe li ser vî kerî dikirin. Di êrîşa dawîn de, şopa ker hati bû derxistin û çend şopgerên jêhatî şop gerandi bûn û terorîst li mal, li gel kerê wî zeft kiri bûn. Heta digotin ko ew di amadekirina êrîşin nû jî de bû...

Wê rojê li Turkîyê, êdî li sûka reş jî rojname peyda ne dibûn. Ew kesên ko di jiyana xwe de qet rojname ne kirî bûn û nexwendî bûn jî çû bûn rojnameyek sitandî bûn. Rojtira din gelek rojnameyan çapa xwe ducar kiri bûn.

Bi dû çend rojan de hate famkirin ko yê wekî terorîst hatiye girtin melayê gundê P'yê ye. Mela herçendî gotî bû ko bêguneh e, dîsan jî kesekî jê bawer ne kiri bû. Dadistên di derheqê mela û kirinên wî de dosyek ji du sed rûpelî amade kiri bû û ji bo mela tawanê herî giran,

dardekirin xwesti bû.

Rojnamekê jî di derheqê mele û jiyana wî ya terorîstî de lêkolînek çêkiri bû û eva perçe bi perçe heroj çap dikir. Li gor saloxên rojnamê têkiliyên mela bi Ermenîstan û Yewnan re jî çêbû bûn û ji van dewleta pere distandin, ji bo ko li Kurdistanê serhildanekê li darxe û Turkîyê perçe bike. Rojekê jî rojnamê secereya bav û ejdadên melê weşand û bi vê riyê mele hate agahdarkirin ko di eslê xwe de ew ne ji Neqşebendîyan, lê ji Bedîrxaniyan e; bavê wî û Emîn Bedîrxanê ko mîrê kurd yê dawîn bû pismamên hev bûn. Wekî din jî xezûrê bavê melê di serhildana Şêx Saîd de beşdar bû bû. Rojnamê lê zêde dikir û digot ko; »Mele li pey heyfa bav û kalê xwe ye!«

Mele di rewşeke xirab de bû û dizanî bû ko şensê wî tuneye, ji bo ko bikari be bêgunehiya xwe îspat bike. Hemû kesî û hemû tiştî li dij wî digot! Di rewşeke wusan neçar de, mîna hemû mirovên dîndar melê jî li ocaxên xwe, yên mîna Şêx Evdilqadirê Geylanî, kire hewar û gazî û li hêviya deriyekî xêrê ma.

Piştî demekê, di wexteke ko mehkemeya melê nêzîk dibû û hêviya wî kêr bû bû, te digo qey ocaxên melê dengê wî bihîsti bûn û di hewara wî de hati bûn. Ji ber ko dîsan leşkerek li ber tixûb di kozika xwe de mirî hati bû dîtîn. Ew jî mîna yên din navqetî bû bû, lê bi şewê fermî digotin ko "hatiye fetisandin". Lê ya baş ji bo melê ew bû ko, li ser kozika yê leşker şopa pîkola kerekî hati bû dîtîn. Eva delîleke xurt bû ko terorîst hêj ne hatiye girtin. Ji ber ko kerê melê weke unsûrekî tawanê melê li hêviya mehkemeyê, li axurê belediyê girêdayî bû.

Piştî vê bûyerê karbidestên leşkerî yên heremê biryar dan ko wan kesên xwedî ker in teva bigrin bin çavan. Bi dû vê fermanê de li heremê bi hezaran kerên bêxwedî û beradayî bi çolê de terqiya bûn! Lê di vê navbêndê de tabûra qumando jî dest bi operasyonên xwe kiri bû. Di operasyonan de kerek li kuderê didîtîn ew gulebaran dikirin û dikuştin. Bi vî babetî wan dixwest rê li "terorîst" teng bikin.

Wusan hêj qumandoyan kuştina keran didomand û ji nişka ve vê bûyerê rengêki navnetewî girt. Ji ber ko çend wêneyên kerên gulebarankirî di rojnameyên Ewropî de jî çap bû bûn. Van wêneyan tesîra xwe li hîsên Awropîyan yên ji vî alî de nazik, kiri bûn û dilê teva şewutandi bû. Loma jî hemû komikên heywanparêz seferber bû bûn û bi riya Konseya Awropî dewleta Turkîyê protesto kiri bûn. Di protestoyê de xwestinek jî hebû ko Turkîyê divê problemên xwe yên etnîk bi riyên demokrasiyê hal bike.

Serokwezîrê Turkîyê, Cengîzخان Selçûkê ko heta nuha xwe di qultixê xwe de giran kiri bû û ne xwesti bû van bûyeran şirove bike, rabû di televîzyonê de axaftinek kir. Di axaftina xwe de, serokwezîr, weke welat serxwebûna Turkîyê parazti bû û goti bû ko; »Mafê welatên din tuneye ko têkilî karên Turkîyê yên hundurîn bibin. Dewlet him li mirovê xwe dixê û him jî ji wan hez dike, eva kesekî din eleqedar nake! Ya din jî li Turkîyê tu meseleke etnîkî tuneye. Ew tirkên ko weke kurd tên nasîn li Turkîyê hemwelatîyên di dereca yekemîn de ne! Lê li welatê me li vê herema paşmayî, meseleke terorê heye. Di eslê xwe de evana Ermenî ne û ji Yewnan jî alîkariyê werdigrin ji bo ko welatê me perçe bikin. Lê dewleta me bi hêz e û ew ê vê meselê çareser bike. Û di vê çareserkirinê de jî dewlet û qewetên leşkerî tu carî jî ji prensîbên demokrasîyê dûr nekevin, bila şika tukesî ji vê çênebe! Awropî dibên hêzên leşkerî ker gulebaran kirine, eva jî ne rast e û propaganda terorîstan e; tenê li cihêkî erebeyek leşkerî li binguhê kerekê ketiye û ev kera mirîye, lê eva tenê qezeyek e û qezên wusan li Ewropa jî çêdibin!« Bi dû axaftina serokwezîr re, li Turkîyê minaqeşa li ser terorê û talûka perçekirina welêt gur bû bû. Rojnameyan heroj li ser têkiliyên terorîstan ko bi Ermenî û Yewnan re hebûn, dinivîsîn. Li gor saloxên rojnameyan; heremên rojhilat tijî çek û cepxane bû bûn, bi gotineke din digotin; »Bûye kodika barûdê! ha diteqiya, ha diteqiya!...« Heta rojnameyekê nivîsî bû ko »Dehlîzek binerdê di navbêna Agirî û Êrîvanê de hatiye tespîtkirin û çekên ko hatine welêt hemû di vê dehlîzê re derbas bûne.« Lê çend roj şûnde hate famkirin ko eva ne tu dehlîz, tenê şikeftek bû!

Di hengameyê wusan de rojekê serokgeneral derket di radyo û televîzyonê de gotarek da. Got ko: »Terorist ê pêşin di ser cenazê min re derbas bin û paşê vî welatî ê perçe bikin!« Bi dû vê gotarê re hêj çend roj ne buhurî bûn û generalan hemû hikum kirin destê xwe.

Rojekê di televîzyonê de xeyala zatê serokgeneral û çend qumandanên wî xuya bûn. Bi dû bêhnikeke bêdeng re serokgeneral şekirek şikenand û dest bi axaftinê kir: Di axaftina xwe de da famkirin ko parlamento fesex kiriye û serokwezîr jî avêtîye zindanê. Paşê jî da famkirin ko ew ê ji bo demekê him serokwezîr û him jî serokkomar be. Lê dîsan jî ji bo ko şaş neyê famkirin ê kincên leşkerî ji xwe nekirana!

Eva dihate wê manê ko hemû tiştên çapemenî û weşanî dikete bin kontrola hêzên leşkerî. Ji ber vê yekê jî tu salox û agahdarî di derheqê bûyerên ko li vî navçeyê Mêrdînê dibûn, nema gihişt raya giştî û heqîqeta vê

meselê ji xelkê veşartî ma. Hêzên leşkerî bi carekê perdeyek kişandin ser vê meselê û bi vî babetî mesele tefandin.

Lê dibên, zeman hakimê adil e û eva gelekî jî rast e. Ji ber ko beriya demekê pirtûkek lêkolîner û kurdnasê Rûsî Îskenderovê Baba çap bû bû. Di vê pirtûkê de Î. Baba, çend nivîskar û şairên kurd yên vê demê jî, li gel berhemên wan dide nasîn. Ji herema Mêrdînê jî behsa nivîskarekî bi navê “Xwînherê Kurdî” dike. Î. Baba heyfa xwe lê tîne ko di derheqê jiyana û navê vî nivîskarî yê rastîn de, tu agahdarî bi dest ne xistiye. Tenê çend nivîs û şîirên vî nivîskarî ko bi dest xistiye, di pirtûka xwe de weşandiye. Xwînherê Kurdî, di bin sernivîseke; »Ji nîfşê ko bê re!« bûyerên wê demê jî kat dike û rastiya li paş van bûyeran bi vî babetê jêrîn şirove dike:

»Eva serê demekê ye ko zilm û zordariya dewleta tirk û hêzên wê yên leşkerî, li vê navçeya me bêhawe zêde bûye. Heta nuha pênc gundên nêzî xeta tixûbê Sûrîyê bi carekê ve şewutandine; bi sedan gundî bê sedem hatine girtin û işkencekirin. Dewlet ji gundiyan re dibê “hûn terorîstan vedişêrin û ev terorîst bi şevê digrin ser kozikên leşkeran û wan difetisînin!” lê heqîqeta meselê ne wusa ye.

Li gundekî navçe kerekî bêxwedî hebû û eva hertim nêzî xeta tixûb ji xwe re diçêriya. Ez nizamim bê ji ber çî sedemê bû, lê vî kerî qet ji leşkerên tirk hez ne dikir û li kû didîtin êrîş dibire ser wan. Eva carekê min bi çavên xwe ditin. Rojekê leşkeran bi tirumpêlekê girtin ser gund ko saxtî bikin. Dema ko leşker li nav gund belav bûn, min dît ko ev ker nêzî tirumpêla wan bû û bi zîtirkan herdu lempeyên wê yên pêşin şikenandin. Bêşik yê ko bi şevê jî êrîş dibire ser wan ev kera bû û di êrîşa dawîn de jî şehît ket!

Di wexteke ko mêtê kurd bi xwe li doza xwe xwedî dervediket, kirinên vî kerî ji bo min serefrazîyek bûn û ez bi kirinên wî dilşa dibûm û bi mirina wî jî gelek êşiyam. Ez ji nîfşê ko bê, hêvî dikim ko kirinên vî kerî ji bîr nekin.«

Eger ne ji Xwînherê Kurdî ba, ê rastiya vê bûyerê jî mîna gelek bûyerên din, di tarîtiya dîroka me de wînda bibaya. Herweha ji xeyn vê nivîsê Xwînherê Kurdî bîrewerîya vî kerî bi şîireke xwe jî aniye zimên, berî ko ez li vir niqteyekê deynim ez ew şîira Xwînherê Kurdî jî pêşkêşî we dikim:

KERÊ BI NAMÛS

Bi tarîxa heftê û yekê hîva dehan bîst û yekê

Li serxetê li ber qelêç leşker girt dora gundekî

Wisa neyar wisa dijmin tifing dagirt ji fişekê
Şevêk reş î pir tarî bû saet li duwnzdeh û yekê
Kerek hebû qut î kem bû him jî kor bû bi çavekî
Rengê wî reş qama wî kin umrê wî li dor çar û yekê
Beradayî bêxwedî bû kesî ne dihewand malekê
Bi namûs û pir zana bû û zû neyaran nas dikî
Him fêris û qehreman bû çêtir ji şêr û filekî
Wî leşker dît li ber benê hema bi lez hicûm dikî
Bi zirzirê û qorqorê leşker li erdê dirêj dikî
Paşê li ser pîkolê dikî
Qudûm şikest nav qetiha bi ser de mîza zer dikî
Navê wîya Dûrmîş bû û navê bajarê wî Hendekê
Qumandan hat ser lê nerî dît ew çawan sikratê dikî
“Eywah oglum şehit duştun” ker jî zir zira xwe dikî
Gundî civand zirta dikî wana davêje feleqê
Temo weke mêran qîrek dayê tu çi dawê li me dikî
Qutifiye leşkerê te ji kerê qut î kem bi çavekî
Rabûn bi lez leşker civand wîna davêjin cemsekê
Berî bighin nexweşxanê can da nema çav bel dikî!

Teyrekî zêrîn

Rojeke havînê î germ bû. Wê rojê O. piştî nîvro hinekî zû karê xwe qedandi bû û rast riya malê girti bû.

Roya ko ezmanê bê ewr î hêşîn ronahî dikir, bi tîrêjên xwe yê germ ve pîr û kal, keç û law ji hunduran dikişand derve û berên wan dida nav park, bexçe û peravan. Li vî welatê wisa sar, rojên wisa germ bi rastî jî ne erzan bûn. Dema ko bi dest jî diketin, xelkê welêt dizanî bûn ê çawan bi kar bînin. Hemû derdiketin seyrangehan, şahî dikirin û li peravan laşên xwe yê sipî li ber tîrêjên royê diqemirandin.

Lê O. yê ko bi eslê xwe ne rûniştevanê vî welatî bû, xwe biyanî hîs dikir û zêde beşdarî seyran û şahiyên xelkê welêt ne dibû. Digel ko çend caran hevalên wî yê kar, ew wexwandibûn hin şahiyên jî, O. fam kiri bû ko ne li gor wî ne. Ji ber ko musulmaniya wî destûr ne dida ko ji goştê berêz bitamîne û tîna xwe jî bi şeraba sor bişkîne! Ger ko xwesti bû di van şahiyên de hinekî bireqise jî lê, li ber musîqa ko guhên wî cara pêşin dibihîst, lingên wî bi ya wî ne kiri bûn! Loma jî beşdarbûyîna şahiyên betal kiri bû.

Carekê jî dema ko çû bû peravê, kincên xwe ji xwe kiri bûn, xwe li ser destmala xwe dirêj kiri bû û xwesti bû mîna hemû kesan ew jî laşê xwe di bin tîrêjên royê de biqemirîne. Lê piştî demekê, komek zarokên meraqdar hati bûn li dorê kom bû bûn û xwesti bûn vî mehlûqatê bi laşê reş û pirça gelek, analîz bikin. Wê gavê wî, xwe mîna meymûnekî ko ji bexçeyekî heywanan reviyaye hîs kiri bû û loma jî kincên xwe li xwe kiri bûn û ji wir bi dûr keti bû. Ji wê rojê û vir de jî nema diçû ber peravan!

Îro jî mîna hercar riya malê girti bû. Lê dîsa wî dil hebû ko laşê xwe li ber rojê bigermîne. Ji ber ko balkona wî li aliyê roya piştî nîvro yê diket û li wir bi rehetî dikanî bû evaya bikira.

Dema ko gihiştî bû malê jî, wê gavê kincên xwe danî bûn; tenê derpiyekî sporê li xwe kiri bû, rahiştî bû pirtûkekê û hewl dabû ko derbasî balkonê bibe. Lê wexta ko dikir deriyê balkonê veke, ji nişka ve rawestiya bû; tiştêkî ko li ser maseya balkonê dibiriqî, bala wî kişandi bû. Pêşiyê got qey xwelîdanka tîtikî ye, lê gava ew tiştê tîtikî xwe livandi bû, ew di cihê

xwe de behî ma bû û bawerî bi çavên xwe ne anî bûn. Dev ji vekirina derî berda bû û dest pê kiri bû li vî tiştî temaşe dikir.

Teyrek bû, mîna kevokekê mezin bû. Lê tenê ji hêla mezinahiya xwe de li diruvê kevokê diçû...

O. tu carî teyrek wisa xweşik ne dîti bû. Na! Ne di ansîklopediyan de û ne jî di muzeyên çivîk û teyrikan de rastî teyrek wisa xweşik hati bû... tenê di çîrokên perîyan de saloxên teyrikên wisa bihisti bûn. Teyrek wisa xweşik û çeleng tenê hunermendekî dikanî bû biafiranda û ew jî ne hemû hunermend, tenê yekî nola Hefâistosê Yewnanî ko Xudayê hunermendiyê bû, dikanî bû heq ji tişteki wisa derketa!

Periyên teyr mîna ko di ava zêr de bûbin dibiriqîn û li dorê şewqa taceke zêrîn çêdikin. Nikilê teyr mîna yên kewan sor bû, lê soreki tarîtir bû û lingên teyr jî mîna ko zivîn bûn diçirûsîn. Lê ji hemû tiştî zêdetir çavên teyr yên ko weke du stêrkan di ezmanekî tarî de diçirûsîn bala wî kişandi bû û meraqa wî zêde kiri bû. Bêdeng û his, bi heyranî li sipehitiya teyr temaşe dikir û jê têr ne dibû. Çendî ko lê dinerî, teyr li ber çavên wî sipehîtir û heyraniya wî ya jê re jî zêdetir dibû. Awirên wî li ser teyr asê bû bûn.

Hinekî şûnde jî xebxeba teyr mîna dilekî piçûk lêdixist, teyr dest pê kiri bû dixwend. Lerzekê bi laşê O. girti bû, di cihê xwe de dicirifî. O. bi heyranî û evînî li vî dengê hindik ko ji paş deriyê girtî dibihîst, guhdarî dikir. Ev denga pê xerîb ne hati bû, mîna ko di dilê xwe de gelek caran bihisti bû his dikir. Weke dengê sitraneke bêrikirin û evînê dilşewat bû. Dengê zirav, te digot qey ji viyolîneke perçeyekî musîqa Mozart der tê.

Paşê teyr dev ji xwendinê berda bû û li ser maseya balkonê doş dibû.

Di wê nawbênê de jî O. difikirî, xwe bi xwe; »Nebe ko ev teyra birçî be û hinek zad dixwaze? got. An, dibe ko sitiriyek keti be lingan û dixwaze ko ez wî sitiriyê derînim! An jî dibe ko teyrek kedî be û dixwaze bikeve paşila mirovekî!«

Wexta ko wisa fikirî, biryar da ko derî veke. Lê gava dikir ko derî veke pirsên din di serê wî de vêketin.

Xwe bi xwe; »Dibe ko qet jî ne birçî be û tu sitirî jî di lingan de tune bin« got. »Herweha dibe ko qet jî ne teyrek kedî ye û naxwaze bikeve paşila tu mirovan! Tenê, dibe ko refê xwe winda kiri be, westiyaye û dixwaze hinekî bihna xwe berde, ji bo ko paşê bifire û dîsa bigihêje refê xwe«.

O. ji sofa ko ew ê teyr bitirsîne û eva ê wê gavê bifire, here bi riya xwe

de, derî venekiri bû. Bi hindikayî ba jî dixwest ji xwe re kêliyekê lê temaşê bikira.

Hinekî şûnde teyr dest pê kiri bû, xwe ji ser maseyê çeng dikir, mîna ko dixwest derbasî hundur bibe xwe li pacê dida. Wê gavê jî O. ji bo ko keşif nebe û teyr netirsîne, daketi bû ser çogan, xwe li paş dîwêr veşarti bû. Lê piştî ko teyr xwe çend caran li pacê dabû, westiya bû û dûre rawestiya bû. Wê gavê O. dîsa rabû bû ser xwe û temaşekirina xwe ya teyr domandi bû. Piştî ko teyr hinekî din jî li ser maseyê doş bû bû, ji nişka ve baskên xwe vekiri bû û firiya bû. O. derî vekiri bû, baz dabû balkonê. Di wê bêhnkê de dixwest biba teyrek û li dû bifiriya; lê nikanî bû! Ji dêla vê ve bi dû de qêriya; »Neçe bi paş de were! Min têra xwe li te ne nerî!...« got. Lê teyr dût keti bû, dengê wî ne dibihîst. Tenê çend ciranên wî ko li balkonên xwe rûnişti bûn qêrîna wî bihîsti bûn, ji hev re gotin; »Çi bi viya hatiye? Ev dîn bûye ko destên xwe ber bi ezmên vedike û diqîre!«

Belê O. dîn bû, sermest bû, ne li ser hişê xwe bû! Teyr firiya bû lê mîna ko tiştek ji canê wî girti be û bi xwe re biri be, wisa êşek dijwar û şînek hîs dikir.

Dema ko behîtmayî li dû teyr dinerî, çavên wî ji hêsiran tijî bû bû. Teyr ber bi royê firiya bû û di çend saniyan de ji ber çavên wî winda bû bû. Lê ji hiş û fikra wî ne firiya bû! Bi şev û roj li bala wî bû. Dema ko radiket li xewna wî, dema ko hişyar bû jî li fikra wî bû. Hezkirin û bêrîkirina wî ya ji teyr her ko roj derbas dibûn, xurtir dibû.

Bi çend rojan şûnde jî, çû bû qefesek kirî bû, anî bû li balkona xwe dardekiri bû. Tasek av û tebsikek zad li balkonê danî û heroj nû dikirin. Ji wê rojê û şûnde jî deriyê balkonê vekirî hişti bû. Gelek çivîk û teyr hati bûn hêlînên xwe di qefesê de çêkiri bûn, ji zad û avê xwari bûn, vexwari bûn û paşê jî bi riya xwe de firiya bûn û çû bûn. Lê teyrê zêrin ji wê rojê û şûnde qet xuyanî ne kiri bû û bi paş de ne hati bû.

Tirşikçi

Ber bi êvarekê li bajarê Nê li quncikekî kêmmirov ya kaféyekê, du camêrên ji hazira ne zêde rûnişti bûn. Him çaya li ber xwe vedixwarin û him jî daxêvîn. Ji xwe di vê wextê de, li kaféyên bajêr zêde mirov peyda ne dibûn. Eger karekî girîng î van camêran tune ba, ewan jî mîna hemû camêrên din yê xwedî famîlye ê serê vê êvarê li nav zarokên xwe bûna û jî şîva ko xatûnên wan çekiriye ê tam bikirana.

Ji herdu camêran, yê kin î dagirtî, rûçîkqelew û çavbeloq, germa germa daxêvî. Wexta ko deng jî dikir mîna siyasêteran hemû laşê xwe dilivand. Ji vê livandina laşê wî meriv têderdixist ko dixwaze yê hemberî xwe qanîh bike.

Jê re digot:

Lawo Mehmûdo, min bavê te baş nas dikir, rehma Xwedê lê be; mirovekî baqil bû. Lê tu qet li diruvê wî ne çûye! Nizam tu çima wisan bêaqil î? Ma malê dewletê bi serê te ketiye! Her û wer tu harisek î!

Mehmûd bi temênê xwe hinekî jî yê hemberî xwe ciwantir, zilamekî porsor, dirêj û bejinzirav bû. Lê bi awirekê meriv têderdixist ko ev bejinziraviya wî ne xwezayî ye, herweha çavên wî yê ko di kortên xwe de dikirin wînda bibin, şahidiya bêvîtamîniya di laşê wî de dikirin.

Serê xwe rakir, bêyî ko tiştekî bibêje li yê hemberî xwe nerî. Lê bi tewra xwe da xuyakirin ko ev gotinana di wext û cihekî cuda de dikanî bû bibana sedemê şerekî mezin di nawbêna herduwan de. Lê nuha xem ne dikir; ev gotinana jî heqaretekê zêdetir, wekû şîretekê qebûl kirin û paşê jî gulpek jî çaya ber xwe vexwar. Mada wî ya vala, bergirtiya vê çayê kir, lê bi qurequr mîna ko bibê; »Ez ne çayê, xwarinê dixwazim!« nedilxweşiya xwe raber da.

Yê din li cihê ko gotina xwe birî bû, dîsan dest bi axaftinê kir:

Ca bibê! Ma ez ne rast dibêm? got.

Mehmûd:

Belê, lê...

Yê din gotina wî birî û:

Lê çi? got. Dewlet çi mehaniyê dide te, ez dizanim; sê hezar lîre! Lê, ma ev perena debara te dikin? Helbet na, wê têrî çi bikin û çi nekin?! Eva kirya xênî, mesrefa malê, ya zarokan û ya te!...

Yê ko nizanî ba ew ê bigota qey bi rastî jî evî çavbeloq gelekî li ber zehmetiyên Mehmûd yên aborî dikeve û dixwaze alîkariya wî bike. Lê ne zû de bû, dema ko du sed lîre ji Mehmûd re pêwîst bû bûn û çû bû cem ko jê deyn bike. Lewra wî bersiv dabû, goti bû ko nizam nuha çend hezar lîre deyn lê ne û heroj deyndaran dihatin deynê xwe dixwestin, lê çerxiyekî wî jî tune bû ko bida wan. Ji bo viya jî hemû milayîket û ewliya şahidê wî bûn ko wisa ye!

Rastiya li paş vê germî û nêzîkiya ko Girzo belê, navê yê çavbeloq wisan bû ji Mehmûd re raber dida, helbet bi babetekî din bû, sedemên wê hebûn.

Girzo li bajarê N. yê mitahidî dikir û di avakirina xaniyan de şîşên hesinî jê re gelekî pêwîst bûn. Ne ji ber ko li bazarê şîşên hesin tune bûn û wî nikanî bû bikirîna! Lewra mîna her mitahidî kêfa wî ji mesrefên zêde re ne dihat. Ji ber vê jî di avakirina xaniyan de, ji vê hêlê de gelekî xesîsî dikir. Ewqas ko çend xaniyên paş de dabûn xwediyên bi dû demekê de tebiqî bûn û xwediyên wan li dadgehê giliyê wî kiri bûn. Vê yekê jî destûra mitahidiya wî xisti bû talûkê. Wekî din jî perên ko ji vê xesîsiya xwe fêde kiri bûn, wekû bertîl dabûn dadistên.

Lê nuha Mehmûd jê re dermaleyek bi dohn bû û qet ne difikirî ko vê fersendê ji dest xwe birevîne. Eva jî ji ber wê yekê bû ko Mehmûd notirvaniya fabrîqeyekê dikir. Li vî quncikê welêt, her ko hilibijartina ji bo parlamentoyê nêzîk dibû, karbidestên dewletê dihatin bingehe fabrîqeyekê datanîn û soz didan xelkê ko ew ê mecalên kar û xebatê ji bo wan zêde bikin. Lê dema ko hilibijartin diqediya, kesekî nema tu salox ji wan digirt, ta hilibijartineke nû. Bi vî babetî jî bingehe fabrîqeyên ko datanîn, gelek caran tenê ji koncalek 23 (Kvadratmeter) pêk dihatin.

Lê qirdê Mehmûd hebû, ji bo bingehe vê fabrîqeyê, bi qasî 40 ton şîşên hesinî jî anî bûn li wê derê danî bûn û Mehmûd jî notirvaniya vî hesinî dikir. Girzo ko çavên xwe berda bû van şîşên hesin, dixwest bi pereki hindik Mehmûd qanih bike û biçe wan bar bike... Helbet ev perên hindik jî ji bo Mehmûd zêde bûn û gelek ji wan xewn û xeyalên wî yên ji bo dewlemendiyê pêk dihanîn.

Girzo di axaftina xwe de bi Mehmûd da famkirin ko Mehmûd çendî feqîr, perîşan û pêwîstiya wî ji peran heye. Wekîdin jî li ser fêda peran ko

li şexsê mirov dibe û çawan qîmet û giramiya şexs bilind dike, rawestiya.

Girzo:

Li min binêre, ma ez kî me? got. Ez jî yekî nola te lawê gundîyekî xizan bûm. Berê kesekî qîmeta min ne digirt û gotina min li nav xelkê pênc pere ne dikir. Lê nuha ji ber ko çend qirûş perên min hene, dema ko ez diçim cihêkî xelk bi giramî ji ber min radibin û cihê baştirîn di civatê de didine min û dema ko ez deng jî dikim civat bêdeng dibe û li gotinên min guhdarî dikin. Eva ji bo te fersendek e!

Mehmûdê ko li ber destê dê û bavekî dîndar mezin bû bû notirvanekî sondxwarî bû û ne dixwest têkilî malê heram bibe. Girzo ji vî xuyê Mehmûd jî haydar bû; ji ber vê jî rengê axaftina xwe guhert, anî ser mesela dîn û dewletê. Ji Mehmûd re şirove kir ko eva dewletek kafir e û tu têkilîya wê bi dînê îslamê ve tune. Ji ber ko nûnerên parlamentoyê teva ne nimêj û ne jî rojî digirtin. Wekîdin jî;

Girzo:

Ev ne dewleta me ye, digot. Ma tu nabînî ko xortên me li hemberî wan dest bi şer kirine; heroj polîs û ajanên wan dikujin. Heqê wan jî heye. Beriya demekê çend xort hatin cem min, yekî ji wan digot; »Apo, hayê we ji dîroka me tune. Vê dewletê bi sedhezaran mirovên me kuştine û ew bê cî û bê war kirine! Lawên kurd yê qehreman mîna Şêx Seîd, Seyîd Riza bi dardekirine. Malê xelkê me, petrol û komira me heroj talan dikin!« Ma tu dibê qey gotinên vî xortî ne rast in? Belê ser dînê min be ev hemû rast in!

Mehmûd tenê guhdarî dikir; ji xwe wexta ko dixwest deng jî bike, Girzo rê ne didayê û gotina wî nîvçe dibirî.

Êdî derengî êvarê bû, nava Mehmûd î vala jî qurequra xwe zêde kiri bû; êdî dengên mîna hewaran derdixist. Herdu camêran fam kirin ko wexta çûyîna malê ye. Lê beriya ko ji hevdu biqetin, Girzo ji Mehmûd soz girt ko ew li ser vî tiştî baş bifikire, xew bike û di wexteke nêzîk de bersivê helbet yeke erênî bidiyê.

Dema Mehmûd gihişt malê, pîreka wî, şîva wî ko ji girara rij û pîvazekê pêk dihat, danî ber. Mehmûd li girarê nerî û li pîreka xwe nerî, xwest ko tişteki bibê lê pîreka wî rê ne dabûyê û;

Ez çûm ba Salihê qesab! got. Lê ji min re got ko heta mêrê te deynê xwe nede ez giramek goşt jî, bi deyn, nema didime we!

Mehmûd dengê xwe ne kir û dest bi xwarina xwe kir. Lê gotinên pîreka wî ne qediya bûn.

Pîreka wî:

Îro xwediyê xênî jî hat, deynê xwe xwest, got. Heta mehekê mihlet da me, an ew ê me ji xênî derbike. Ji bo van zarokan jî divê ez cawekî bikirim û berdilkan ji wan re bidrûm. Îro ji bo ko bê berdilk çû bûn dibistanê, mamostê wan ew paş de şandin malê!

Mehmûd dev ji xwarina xwe berda û li bêrika xwe xebitî. Qewlikê xwe derxist, perê tê de tevî yên hesinî, hemû li ber pîreka xwe vala kirin.

Aha, ji te re! Perên min ev in! got. Tu pê çî dikirî, bikere...

Pîreka wî pere ji erdê berhev kirin û hejmartin. Hemû 142, lîre û 50 qirûş bûn; fikirî ko ew ê têrî cawekî erzan bikin.

Bi dû van xeberên naxoş re, bija Mehmûd reviya bû, dilê wî nema diçû xwarinê, loma jî dev jê berda bû.

Gotinên Girzo careke din di serê wî re derbas bû bûn. Heqîqeta li paş van gotinan beyan bû, tu delîl ji feqîrî û perîşaniya Mehmûd re ne diva bû. Digel ko pêşniyara Girzo gelekî cazib bû jî, dîsan ne dixwest têkilî malê heram bibe.

Lê, mîna ko dibên çavê timayê kor e, gelek lawên bavan yên şîrhelal bi vî babetî ji rê derketine û Mehmûd ne awarte bû. Di çend rojan de baweriyaya wî ya li ser helal û heramiyê sist bû bû. Êdî ji sedî sed baweriyaya xwe pê tanî ko eva dewletek kafir e! Dema rojekê jî înkognîto ji melakî pirsî bû, wê gavê melê jî fitwe dabûyê û goti bû:

Xwarina malê kafiran helal e! Heta xêr e jî...

Wê çaxê Mehmûd biryara xwe dabû.

Dema şevêkê bi derengî hati bû malê, êdî ji feqîriyê xatir xwesti bû! Pîreka wî heta derengî şevê bi dilekî taswas li hêviya mêrê xwe ma bû. Mehmûd derengî şevê dema di derî re derbasî hundur bû bû, çenteyek di bin çengan de bû û devliken bû. Çente li ber pîreka xwe danî bû û jê re:

Bi xatirê te, feqîrî, goti bû.

Pîreka wî pêşiyê tişteke fam ne kiri bû, gava Mehmûd jê re goti bû;

Çente veke!

Wê jî vekir û matmayî jê pirsî;

Te benqeyen şelilandine?

Mehmûd:

Lê nepirse, got. Dema Xwedê dide meriv nepirse, tenê dixwe!...

Paşê jî dema pîreka wî xwesti bû peran bijmêre, Mehmûd;

Na! got. Min hejmartine, 300 hezar lîre ne!

Di vî karî de helbet yê ko fêda mezin kiri bû Girzo bû, lê evan ji bo

Mehmûd jî ne perekî hindik bûn. Di jiyana xwe de, Mehmûd tu carî ne bû bû xwediyê xwe û ewqas pere û eger ne bi riyeye wisan ba jî ê nebû ba... Xwediyê ewqas pere, li vî bajarî eger ne mirovekî zengîn ba, feqîr jî ne dihat hesibandin. Lê Mehmûd ji wê şevê û vir de xwe nola zengînekî bajêr dihesiband. Zengînekî bajêr jî diva bû mîna zengînekî bijiya û wisan jî kir.

Xaniyê xwe ne guhert lê ji nû ve raxist. Digel ko ne pêwîst bûn jî gelek tişt kirî bûn, evana zêdetir ji bo xemilandina malê bûn. Li gel van televîzyoneke rengîn tişteki ko li malên zengînan jî kêr peyda dibû kirî bû. Ji xwe famîlyê, kevnîkên kincê xwe bi carekê avêti bû û teva kincên nû ji xwe re kirî bûn.

Êdî ji wê rojê û vir de Mehmûd zilamekî meşgûl bû û di bazarên mezin de bû. Di demeke kurt de jî navê tucarekî mezin bi dû xwe xisti bû! Êdî li bajarê N. yên ko dixwestin xaniyên xwe, otomobîlên xwe, an jî dikanên xwe bifroşin, berê li Mehmûdê tucar digeriyan!

Mehmûdê ko pirî caran nizanî bû ê wexta xwe çawan biborîne, nuha mecbûr dibû ko ji zemanê xwe yê kin re programekê çê bike! Wextê wî ewçend kin bû bû ko êdî her gav pê re ne digiha ko ji bajêr vegere malê, firavîn an şîva xwe li gel zarokên xwe bixwe û dîsan paş de vegere ser karê ticariyê û bazarên xwe! Lê xem ne fikir, perên Mehmûd hebûn û dikarî bû li bajêr, li aşxaneyekê jî xwarin bixwara. Merivekî nola wî, êdî ji vê saetê şûnde ê neçuwa aşxaneyekê ji berê de, helbet! Çend roj şûnde Mehmûd li aşxaneya »Palaza Zêrîn« mêvanekî herwext bû. Ji xwarina wir zêdetir kêfa Mehmûd jê re dihat ko, dema şagirtan ew wekû; »Mehmûd Beg!« bi nav dikirin û xizmeta wî dikirin.

Di wexteke kin de, tucarî û ziyaretkirina cihên mîna »Palaza Zêrîn« gelek dostên nû jî ji Mehmûd re çê kiri bûn. Gelek ji karmend û karbidestên bajêr nasîna xwe dabûn Mehmûd. Di nav van dostên nû de, yên berbiçav, dadistên û komserê polîsan bû! Di vir de divê were gotin ko evana ji wî zêdetir, dostên perên wî bûn! Mehmûd jî qet xesîs ne fikir, her gav ko li cihêkî rûdiniştin ê wî beriya teva qewlikê xwe derxista û hesab bida. Lê dostaniyên wisa, li gel îmkânên nû, problemên nû jî bi xwe re dihanîn. Dîwar bi guh bûn û gotin digeriya!

Demeke tevlihev bû; guherînên siyasî û civakî heroj li binguhê hevedin diketin û di van qezeyan de hercar bi dehan mirov dimirin, bi gotineke dîn dihatin kuştin! Partîya Gel dest bi şerê çekdarî kiri bû û hercar di belavokên xwe de li dijî minê xelkê, xayînen welêt gefî dikirin. Lê hayê

Mehmûd ji van guherînan tune bû û zêde bala wî jî ne dikişand. Ta ko rojekê dema herdu zarokên wan, serşikestî, bi girîn ji dibistanê vegeriya bûn malê! Bi rê de çend zarokên din keti bûn pêşiya wan, li wan xisti bûn û gotibûn ko; »Bavê we Tirşikçî ye!« Wê çaxê Mehmûd fam kir ko ev dostaniyên nû ê belena binin serê wî!

Mehmûd biryar girt ko ji van têkilîyên nû xwe hinekî dûr bixe. Ji ber ko êdî perên wî jî kêm bû bûn. Lê çendî xwe li malê giran kir, riya xwe bi tu aşxaneyên mîna »Palaza Zêrîn« nema xist jî, dîsan gotinên li ser têkilîyên wî yên bi komsêr û dadistên re zêde dibûn û kêm ne dibûn! Heta carnana dema ko di kolanê re derbas dibû gotinên naxoş mîna; »Tirşikçî!« û »Caş!« dibihîstin. Ger ko li çend cihan Mehmûd xwesti bû xwe biparêze û ji xelkê re şirove bike ko şaş têgihîştine, rewşa wî ne wisa ye, lê kesekî baweriya xwe pê ne anîbû. Ji ber ko maldariya xwe ya ji nişka ve nikanî bû ji xelkê re eşkere bikira. Lê paşê Mehmûd fikirî ko divê çareyekê bibîne da navê xwe paqij bike. Ger ko ji xelkê re rewşa xwe nikanî ba şirove bikira, bi kêmanî dikanî bû eva ji Partiya Gel re eşkere bikira. Bi baweriya ko ê ewana wiya fam bikin xwest ko li gel Partiyê têkilî deyne.

Di vê nawbêne de Partiya Gel jî ranewesti bû; Mehmûd jî kiri bûn listeya xayînan û di derheqê wî de lêkolînên xwe kwîr kiri bûn! Ji xwe ev hewldanên wî yên dawîn ko dixwest li gel Partiyê têkilî deyne, weke xetereke mezin didîtin!

Şeveke xortekî nenas li derîyê malê xisti bû û xwesti bû ko Mehmûd li gel wî were. Digel ko Mehmûd ew wexwandi bû hundur jî yê xort li ber derîyê hewşê, li reşayê li hêviya wî mabû. Mehmûd zûzûka kincên xwe li xwe kiri bûn û dabû pey yê xort, ji malê derketi bû.

Sê roj şûnde, li bajarê N'ê li bin pirekê, laşê zilamekî hati bû dîtin; bi derbekê, ji paş serê xwe hati bû kuştin. Li ser jî belavokek hebû: »Xayîne xelkê ji alî dadgeha xelkê ve hatiye cezakirin, bila eva ji bo xayînan mî-nakek be!« nivisî bû.

Dilop

Dipa! Tarîtî, şev dipa! Li benda avaçûna royê û tarîtiya şevê bû. Ji bo ko bikari be derkeve der doş bibe, hinek hewa paqij bikişîne cîgerê xwe ev pêwîst bû, ango avaçûna royê û tarîtiya şevê...

Tenê tarîtiyê dikarî bû ew veşarta, ew ji ber çavan winda bikira da tu kesî ew nedîta...

Gelek caran li reşikê şevê dikir hawar da hinekî din şevê dirêj bike, ji bo ko bikanî ba xwe bigihanda şikefta xwe. Te digot qey carina reşikê şevê dengê wî dibihîst û teşiya xwe hêdî hêdî dirist û giloka şevê dom dikir, şev dirêj dibû; wê çaxê ew jî berî rojhilat digihîst cihê xwe...

Di şikefta xwe de, li ser cihê xwe dirêjkirî diramiya: Di tarîtiya şikeftê de ronahî difikirî û di tenêtiya xwe de jî mirov... Li ser cihê xwe ramîdandî dengê dilopên şikeftê dihatinê; şikeftê dilop dikir... li dilopan fikirî. Hinekî wisa domand fikirandina dilopan. Li xweşa wî diçû dengê wan. Dilopan ew jî heqîqetê bi dûr dixist, ew paşde vedigerandin rojên buhurî, zarotiya wî dihanîne bîrê...

Xilmaş bû, serê wî tewiya ser balgiha ko ji pûş çêkiri bû. Ev balgiha ji pûş nuha bû bû balgihek ji hirîyê û ruwek hîzar li ser bû, dora wê jî neqîşandî bû. Doşeka wî bostekê ji erdê bilind bû, ew jî ji hirîyê bû; li-hêfek ji hirîyê jî bi ser de kirî bû...

Nuha, li ser nivînên xwe ramedandî dengê dilopan dihatê. Dilopan digot: »Niqq... niq, niq...« Zivistan bû, belê zivistan bû wexta ko di nava nivînên xwe de ramedandî dengê dilopan dibihîst.

Wê şevê ji erd û ezman baran dibariya, ji ber vê jî xaniyê wan dilop dikir. Diya wî, firaxên ko di malê de hebûn tev danî bûn bin cihê ko dilop dikirin, tepsik, legan, tepsîn û teşt... Yek ji leganan jî danî bû ber serê wî, ji ber ko wê derê jî dilop dikir...

Li ser piştê vezilandî, li siryaqa xênî dinerî. Li beştên teloşmelo û mirdyaqên riziyayî, li pûşê ser mirdyaqan meyze dikir. Ji dixana agirê ko di hundurê malê de dibe tev reş bû bûn. Hinekî wisa li siryaqa xênî temaşe dikir. Bihar hate bîrê, zarokên hevalên xwe bi bîr dihanîn; dema

ko tev de diçûne çolê, kereng diçinîn difikirî... Xweşiya biharê xeyal kir, wexta ko ji çîçekan tacek dirist û dida serê xwe... Pîvok dihatine bîrê: »Ew serikê wa yê sipî bê çiqas xweş bû!« Ji nişka va berxikê xwe Kudik bi bîr dihanî. Bi lez dixwest ko vê fikrê ji serê xwe bavêje, lê xilmaş dibû, êdî di xew re diçû...

Çaxê biharê bû, genim seridî bûn. Wê rojê dîsa bi çend hevalên xwe re li ber berxikan bûn. Berxik li nava zeviyên nêzî xetê diçêrandin. Hayê wan ji bayê felekê tune bû. Berxik xwe serî xwe berda bûn û ji xwe re dileyistin, bi botika şivanan dilîstin. Botik ya wî bû, paçek li ser çavên wî girêdayî, bi vir û wir de dibezîya ko hevalekî xwe bigire. Dûre hevalekî xwe digirt. Destekî wî hêj bi kincê hevalê wî ve û bi destê din dikir ko paçê ser çavên xwe hilîne, ji nişkê ve qupîna tifingekê ew di cî de mat dihişt. Bi lez paç ji ser çavên xwe hiltanî û tevda li alîyê ko dengê tifingê jê hati bû dinêrîn! Leşkerê ko notirvanê xetê bû, berxikek wan î ko nêzîkî têlên xeta sînora bû bû, kuştî bû. Bi lez berxikên xwe yên din dicivandin û ji wê derê bi dûr diketin. Wî di tunebûna Kudikê xwe de zû derdixist. Kudikê wî li ser xetê hati bû kuştin, laşê wî li wir bû. Bi kelogirî riya malê digirt, baz dida...

Ji nişkê ve ji xew vediciniqî! Hinekan li deriyê mala wan dida. Ji dengên wan fam dikir ko romî ne. Ji nava nivînên xwe derdiket û diçû hişk bi dawa diya xwe digirt. Bavê wî radibû, diçû derî vedikir. Bi vekirina derî re, sê çar romî pevra diketin hundurê malê. Sisiyan ji wan mal saxtî dikirin û yek jî dihat ji bavê wî pirsê wî dikir, digot: »Ka! Lawê te li kû ye?...« Ew hîn bêtir dîtirsîya û xwe di nava kirasê diya xwe de vedişart. Romiyan hundurê malê qul bi qul saxtî dikirin, dûre yekî ji wan ew di nava kirasê diya wî de keşif dikir û li romiyên din diqêriya, digot: »Werin! Va ye, min mehkûm zeft kir!...« Çawa ko teyrên mirara ji hewa xwe dadidin ser laşê heywanekî mirî, romiyên li hundur jî hemûyan bi hev re wisa xwe dadidan ser wî! Yekî ji wan bi çepê wî digirt, ew dikişand û yekî din jî destê xwe bilind dikir sîleyek li binguhê wî dixist...

Gava ko ji xew çemd bû, dît ko dilopek ji bin zikê şikeftê bi ser eniya wî de ketiye... Hinek ji ava dilopê herikî çavê wî, fena ko barût têkeve çavê wî, ji ava dilopê jenî...